

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882.   Första Kammaren.   N:o 37.

Onsdagen den 3 Maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Anmälades och bordlades Lag-Utskottets utlåtande N:o 54, i anledning af väckt motion om tillägg till § 13 i förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 April 1866.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 10, angående tullbevilningen.

15 punkten.

Sulläder.

Friherre af Ugglas: Vid denna punkt har jag skilt mig från de personer, med hvilka jag inom Utskottet i öfrigt varit liktänkande. Jag har gjort det därför att, såvidt jag kan finna, ett konsekvent genomförande af tulltaxan fordrar, att i detta fall en återgång till den tullsats, som före 1876 gälde, eger rum. Såvida vår tulltaxa verkligen vore en ren frihandelstaxa eller en taxa, som endast afsåge att bereda inkomster åt staten, och öfverlemna åt konsumenterna att, der en vara kan erhållas billigast, köpa densamma, så skulle jag icke yrkat detta; men så är icke förhållandet, utan i vår tulltaxa finnes endast *en* genomgående grundsats: nemligen tullfrihet för lifsförnödenheter och råvaror. Deremot har man alltid vid bestämmande af tullsatsen å förädlade varor ganska noga öfvervägt, om tullsatsen innefattade ett lämpligt skydd. Jag vet icke hvarför man i detta hänseende undantagit denna enda näring, då man i allmänhet sett de öfriga väl till godo. För att styrka att lädertillverkningen är vanlottad i detta afseende, ber jag att historiskt få redogöra för de tullsats, som varit åsatta artikeln sulläder.

Före 1865 års traktat var tullen härå icke mindre än 25 öre per skålpund, under det likväl sjelfva råvaran var belagd med en liten tull. Genom 1865 års traktat nedsattes tullen till 15 öre, och derefter år 1868 till 10 öre. Det kan vara upplysande att läsa tullkomiténs betänkande till 1865 års tulltaxa rörande denna tullsats. Der yttra komiterade helt oförbehållsamt att, »ehuru man genom franska traktaten var berättigad att nedsätta denna tullsats till 10 öre,

Sulläder.
(Forts.)

ansåg dock komitén icke rådligt att gå så hastigt till väga, emedan denna näring behöfde längre tid för att kunna tillgodogöra sina råvaror, samt tillstyrkte, att denna tullsats skulle nedsättas först till 15 öre och sedermera till 10 öre. Vid dessa 10 öre stannade tullsatsen till 1875, då det inom Andra Kammaren väcktes motion om *borttagande* af tullen på sulläder. Detta föranledde Bevillnings-Utskottet att hos Riksdagen föreslå tullens nedsättning till 6 öre, hvilket förslag af Riksdagen antogs, i denna Kammare likvisst med mycket knapp majoritet, med 45 röster mot 43. Läser man igenom Bevillnings-Utskottets betänkande, likasom diskussionen inom denna Kammare i frågan, så finner jag att det enda, åtminstone det hufvudsakligaste skälet, hvarför denna Kammare beslöt nedsättning i tullsatsen, var det att tullen i Norge då utgjorde 5,68, eller icke fullt 6 öre per skålpund, under det tullen i Sverige utgjorde 10 öre. Då norrmännen ega rätt att tullfritt införa läder från Norge till Sverige, så var naturligt att den höga tullen i Sverige och den låga i Norge innefattade ett premium af icke mindre än 4 öre per skålpund. Detta framhölls med mycken kraft af en här närvarande talare, och på grund af dessa skäl, för hvilka jag böjde mig, antog Kammaren tullsatsen 6 öre. Sedan år 1880 har förhållandet dock ändrats så, att tullsatsen nu i Norge utgår med 23 öre per kilogram eller 9,6 öre för svenskt skålpund, således i det närmaste lika med hvad den svenska tullsatsen utgjorde, innan den nedsattes till 6 öre, och nästan lika med den nu af Utskottets reservanter föreslagna, 24 öre per kilogram. Det skäl, som förmådde denna Kammare att nedsätta tullen till 6 öre per skålpund, är sålunda helt och hållet förfallet, och jag tror därför, att det skulle vara rätt att återföra tullen till likställighet med hvad den nu i Norge utgör. Detta skäl är tillräckligt afgörande för mig, men jag ber att få tillägga ännu ett. Det kan icke bestridas, att den nedsättning, som 1875 egde rum, på ett så våldsamt sätt berört denna näring, att något motsycke inom andra näringsgrenar under senare tider icke torde kunna uppvisas. Ser jag på tillverkningen af sulläder i Sverige åren 1865—1869, då tullsatsen utgjorde 15 och 10 öre, så uppgick den till 2,759,636 kronors värde. Under femårsperioden 1870—1874, med en tull af 10 öre, hade den stigit till 3,522,171 kronors värde och uppgick år 1875 till 3,361,730 kronors värde. Med år 1876 utgick tullsatsen med 6 öre och detta hade den effekt, att värdet af sulläderstillverkningen föll, 1876 till 2,803,142 kronor, 1877 till 2,261,064 kronor, 1878 till 1,958,857 kronor samt 1879 till 1,399,092 kronor. Tillverkningen hade således under dessa 5 år, då tullsatsen var 6 öre, nedgått från 3,361,730 kronors till 1,399,092 kronors värde, eller förminskats med nära två tredjedelar. Härvid vill jag dock upplysa, att värdet år 1880 något stigit. Det uppgick nemligen då till 1,631,143 kronor; men i alla fall icke mer än hälften af samma värde, innan tullnedsättningen egde rum. Jag tror, att den våldsamma tullnedsättningen 1875 vållat denna högst betänkliga nedsättning i tillverkningsvärdet för denna artikel. Ser jag åter på importen under åren 1870—1874, då tullsatsen var 10 öre, utgjorde importen 1,937,467 skålpund. År 1875 utgjorde den 1,662,050 skålpund. Så kom 1876, då tullen blef 6 öre; importen steg då till 3,399,117 skålpund och har

sedermåra varit i jemnt stigande, så att den 1880 uppgick till 3,959,585 skålpund mot 1,662,050 år 1875.

Det förefaller mig alldeles uppenbart, att den tullnedsättning, som egde rum 1876, har å ena sidan tryckt ned näringen på ett mycket tydligt sätt, hvarigenom tillverkningsvärdet minskats, under det, å andra sidan, importen ökats i hög grad. Jag vet intet motstycke till, att en tullnedsättning så klart visat sin effekt på en närings tillbakagående, som i denna fråga, och då Riksdagen för öfrigt har varit mån att tillse, att icke våra näringar skulle genom alltför våldsamma tullnedsättningar komma att förlamas, så kan jag icke finna, hvarför Riksdagen skulle i afseende på denna näring, hvilken är för landet ganska naturlig och nödvändig, vidtaga en åtgärd, som vore för näringen förlamande. Då härtill kommer, att vårt förhållande till Norge är sådant att, om vi återföra tullsatsen till 10 öre, vi komma i paritet med den norska tullsatsen i denna punkt, kan jag icke finna något rimligt skäl, hvarför Riksdagen icke nu skulle återgå till 1875 års tullsats. Jag anhallar om bifall till Herr Boströms motion, hvarå jag hos Herr Grefven och Talmannen begär proposition.

Herr Bäckström: Den nu ifrågavarande artikeln är åtminstone, såsom Utskottet i sitt betänkande framhållit, en af de oundgängligaste förnödenhetsvaror i vårt klimat och hvars fördyrande hufvudsakligast drabbar de mindre bemedlade, hvadan jag icke kan gilla denna tullsats' förhöjning, isynnerhet som den af Kongl. Maj:t föreslagna tullen borde vara tillräcklig för att skydda denna näring, för så vidt den nu verkligen är så naturlig för landet, som man påstått. Det torde dock kunna ifrågasättas, om den är det; ty råa hudar tagas från Sydamerika, garfämnen, bark och dylikt från andra främmande länder. Vore den så naturlig för landet, skulle den nog bestå utan högre skydd. För öfrigt tror jag för min del, att landet icke är till för garfvarne, utan att garfvarne äro till för landet. Jag yrkar afslag.

Friherre Klinckowström: Den här ifrågavarande punkten är utan tvifvel af stor vikt, betraktad både såsom näring och såsom statsinkomst. Se vi på denna näring under en följd af år, så finnes den fortgå och öka sig årtionde efter årtionde under den tid den skyddades på ett mycket verksamt sätt af statsmakterna, nemligen från år 1834 till och med år 1874. Detta är märkvärdigt, oaktadt det, besynnerligt nog, icke upplyses af tullkomiténs tabeller, huru skyddet i Sverige verkat till befordrande af våra näringars välbefinnande från och med den tiden, då komitén kunnat af officiella berättelser erhålla dylika upplysningar. Tullkomitén har börjat sina tabeller från och med år 1860, således fem år innan allt verksamt skydd för näringarne upphörde. Det finnes dock en redogörelse för den föregående perioden från år 1834, såsom tullkomitén upplyser, men jag frågar, huru många af Riksdagens ledamöter som ega tillgång till detta betänkande, hvilket nu är särdeles svårt att bekomma, och huru många, som kastat ens en blick deri, för att se huru skyddet verkat på näringens uppblomstring under tiden 1834—1874. Jag tror få personer inom Riksdagen gjort det, och jag begagnar detta tillfälle

Sulläder. för att framställa den förmodan, att Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet icke torde rätt väl hafva studerat detta äldre betänkande och jemfört det med tullkomiténs tabeller, ty då skulle han icke kunnat inför Konungen i statsrådet framkomma med de satser, han gjort, om våra näringars blomstrande tillstånd, och huru tullarnes nedsättning befordrat desamma.

(Forts.) Mine Herrar! Från år 1834 till år 1874 gick lädertillverkningen oupphörligt framåt och steg under det första årtiondet af den derpå följande tiden med 77 procent och under sista årtiondet mellan 1864 — 1874 med nära 68 procent. Men huru går det till under frihandelsperioden? Jo! Redan första året 1875 hade den nedgått med 10,69 procent, 1876 med 5,64 procent, 1877 med 12,19 procent, 1878 med 12,33 procent och 1879 med 8,69 procent. Det är icke något enda år under frihandelsperioden, som denna näring icke gått utför. Detta kan icke bestridas, men gör naturligtvis herrar frihandlare med Herr Bennich i spetsen ingenting; ty icke bry de sig om att skydda våra näringar. Nej! Man förklarar med en öppenhet, som söker sin like, att tullarne skola vara till för att skaffa staten inkomster, men icke för att gynna näringarne; det vill säga, vi skola hafva finanstullar. Jag tror här dock skola finnas nog många ledamöter af Kammaren som tänka att vi böra skydda våra näringar och denna näring isynnerhet, och hvarför? Jo, därför att, om vi skulle vara nog olyckliga att råka i krig, och det kan ju hända, våra kuster blefve blockerade! Vi skulle då nödgas gå i trasor eller barfota, ty all handel hade upphört och här kunde ingenting tillverkas. Det är riktigt, som Bevillnings-Utskottet säger i slutet af sitt betänkande: »Men oafsedt detta har det icke synts Utskottet vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande att, till fördel för ett antal större eller mindre garfverier, fördyra en vara, som uteslutande användes i och för tillverkningen af beklädnadsartiklar, hvilka i vårt klimat ovedersägligen äro att hänföra till de oundgängliga förnödenhetsvarorna». Jag upptager just det argumentet för att bevisa nödvändigheten att icke förderfva en näring, som i krigstid skulle låta oss gå barfota, sedan våra egna garfverier blifvit förstörda. Och att det går raskt utför, det har jag sökt att för Kammaren bevisa genom det sammandrag, jag sjelf gjort, men icke funnit i tullkomiténs betänkande.

Finansministern yttrar i statsrådsprotokollet den 28 Februari detta år (Kongl. Maj:ts proposition N:o 32): »Ett särskildt skäl att låta tullkomiténs förslag till tulltaxa komma under pröfning redan vid innevarande riksmöte förefinnes ock deri, att, i händelse den med Frankrike afslutade handelstrakten varder ratificerad, en ny tulltaxa måste utfärdas, upptagande de af traktaten föranledda ändringar i den nu gällande, samt det såväl för nödigt samband mellan taxans olika delar som ock för att bereda erforderlig stabilitet och lugn åt de intressen, som af tull-lagstiftningen beröras, synes vara af vikt att detta ärende, sedan det nu undergått en fullständig förberedande utredning, blifver i hela sitt omfång af Riksdagen behandlad»; och längre ned i samma protokoll säger Statsrådet: »de uti traktaten förekommande bestämmelser, som hafva afseende på vår tull-lagstiftning, måste på sina respektive ställen behörigen iakttagas».

Det kan under sådana förhållanden förefalla besynnerligt, att Kongl. Maj:t i sitt förslag till tulltaxa icke infört en tull på sulläder, som blefve öfverensstämmande med den i franska handelstraktaten bestämda tull, som är 24 öre per kilogram, utan i likhet med tullkomitén nedsatt densamma till 15 öre. Det finnes visserligen intet hinder för Riksdagen att fastställa lägre tullsatser, än de i franska traktaten för samma artiklar bestämda, men nog förefaller det besynnerligt, att fransmännen nu skola få för lägre pris införa sitt läder, än hvad de trott sig vinna genom en särskild traktat. Det har redan blifvit af Friherre af Ugglas upplyst, att tullen i Norge är 23 öre per kilogram för sulläder, hvilket äfven måste tala för tullens höjande.

Herr Bennich, som vanligen talar om svårigheten att öfvervaka kusterna för hindrande af smuggerier, måste dock medgifva, att någon införsel från Norge icke kan komma i fråga. Jag tycker att, när norrmännen hafva en sådan tull, borde vi icke förstöra deras sullädersindustri, utan öka vår tull till samma belopp som den norska. För öfrigt är detta icke en obetydlighet, äfven från statsinkomstens synpunkt sedt. Genom lädertullens nedsättning under det belopp, som bestämts genom franska traktaten, eller från 24 till 15 öre per kilogram, och således med 9 öre, skulle staten göra en förlust af 151,431 kronor. Jag hemställer om, under sådana förhållanden och då denna näring är för oss så nödvändig under krigstider, att vi icke kunna få något läder utan genom denna industri, det är skäl att förstöra den. Men nu säger man, att man oupphörligt minskat tullen på sulläder för att bereda oss bättre pris på skodon. Jag vet icke hvar herrar frihandlare taga sina skodon, men nog vet jag att skodonen blifvit dyrare år från år och icke billigare. Jag har redan vid 1880 års riksdag till protokollet anført ett utdrag öfver en af Stockholms bättre skomakares räkenskaper, hvaraf framgår, att lädret blifvit dyrare år från år. Det är helt naturligt, ty den som tror, att minskningen i tull på läder är till fördel för konsumenterna, den bedrager sig storligen.

På grund af hvad jag nu nämnt, och då äfven de fem reservanternas i tullbetänkandet på sidan XXII påyrkat en tull af 25 öre, så finner jag billigt att tullen ökas till åtminstone 24 öre per kilogram, eller samma belopp, som franska traktaten innehåller, hvarför jag vördsamant anhåller om afslag å Bevillnings-Utskottets förslag.

Herr Ekman, Johan Jacob: Jag kan icke anse, att det af den förste talaren uppgifna förhållande, att tullen på sulläder blifvit höjd i Norge, bör inverka på vårt bestämmande i denna fråga. Råa hudar få tullfritt införas i Norge, under det att den der beredda varan får derifrån införas till Sverige utan tull. Om vi sålunda bestämma vår tull till vare sig 15 eller 24 öre per kilogram, så erhålla de norska garfverierna ett motsvarande premium, utan någon som helst fördel för våra egna. På dessa och ännu mera på de af Utskottet anförda skäl anhåller jag om bifall till Utskottets förslag, och detta så mycket hellre, som ett skydd af 15 öre per skålpund måste vara tillräckligt för denna näring, och *är* detta icke händelsen, så måtte näringen, såsom en föregående talare anmärkt, icke vara naturlig för Sverige, och då torde det icke vara skäl att gynna densamma på allmänhetens bekostnad.

Sulläder.
(Forts.)

Sulläder.
(Forts.)

Den näst föregående talaren har uttalat den farhågan, att om vi nu icke höjde tullen, skulle garfverierna gå under, så att vi, i händelse af krig, skulle nödgas »gå barfota». Detta skäl lär väl icke vara att fästa sig vid, isynnerhet som införseln af sulläder äfven under krig icke torde blifva helt och hållet utestängd, ty i värsta fall skulle vi öfver Norge kunna erhålla vårt behof deraf, då alla dess hamnar väl icke torde blifva blockerade. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Bennich: I denna fråga är det naturligtvis, som striden skall utkämpas mellan de olika äsigternas förfäktare. Man hade väntat det på förhand med känedom om de starka bearbetningar, som egt rum några år i och för garfveriernas förmenta fördel. Jag skall bedja, att Kammaren icke med otålighet upptager, om jag försöker att någorlunda fullständigt bemöta de talare, som uppträdt till förmån för de lidande garfverierna.

I afseende på garfveriernas lidanden torde det vara nyttigt att något se på de fullt autentiska uppgifter, som af tullkomitén meddelats. Den uppgift, som framför allt bör kunna sprida ljus öfver en närings tillstånd, är naturligtvis den, huruvida näringen lemnat en ökad eller en minskad behållning af sin verksamhet. Jag fäster så mycket mera uppmärksamheten vid detta förhållande, som det icke beror på näringsidkarnes egna uppgifter, huru det verkligen förhåller sig med den större eller mindre behållningen, utan derom hafva taxeringskomitéerna i rikets olika delar fält sitt utslag, oberoende af den ena eller andra näringens anspråk. Då finner man af taxeringslängderna, att garfverierna år 1864, till ett antal af 734, voro taxerade för en behållen inkomst 1,081,700 kronor och år 1878, det sista för hvilket man haft tillgång till taxeringslängden, till 1,300,900 kronor för 823 garfverier. Garfveriernas antal ökades; den behållna inkomsten i medeltal på hvarje garfveri ökades; följaktligen är det en besynnerlig undergång, som garfverierna lidit.

Nu är det sant, att enligt fabrikernas uppgifter antalet garfverier och garfveriarbetare i städerna äfvensom antalet så kallade fabriker något gått ned under den tid, 1860—1879, för hvilken komiténs tabeller lemna upplysningar. Det visar sig nemligen att år 1860 utgjorde tillverkningsvärdet en summa af 4,244,785 kronor och år 1879 4,948,035 kronor — således en ökning; men att antalet vid garfverifabrikerna sysselsatta personer hade minskats från år 1863, då det utgjorde 1,778 personer, till år 1879, då det var 1,675, således en minskning med 103 personer. Detta oaktadt hade tillverkningsvärdet ökats.

Men det finnes en annan branche af garfverier, som icke äro så anspråksfulla, att deras hufvudmän låta kalla sig fabrikörer, utan nöja sig med titeln handtverkare, d. v. s. garfvare. Deras antal har växt från 1864, då de voro 242 stycken, till 1879, då de voro 303, och de hafva således ökats med 61 herrar mästare; arbetarnes antal ökades under samma tid från 517 till 580. Det är hufvudsakligen på garfverierna på landet, som denna tillväxt kommer, ty der visar det sig, att mästarne antal stigit från 78 till 145 och arbetarne från 85 till 150.

Sulläder.
(Forts.)

Nu är det en alldeles egendomlig uppenbarelse i vårt land, att, sedan en friare näringslagstiftning här infördes, en mängd yrken, som förr till följd af lagstiftningen voro hänvisade till att bedrivas i städerna, hafva fått rätt att utöfva sin verksamhet äfven på landet, och att denna frihet att få utöfva sin verksamhet hvarhelst det bäst lämpar sig verkat derhän, att en del näringar flyttat från städerna till landsbygden. Man kan väl säga, att detta är beklagligt för städernas invanare, men skall man döma med afseende å landets industriella utveckling i dess helhet, så måste man anse det vara lika tillfredsställande, att yrkena bedrivas på landsbygden som i städerna. På landet har under de sista decennierna en tydlig, till och med ganska stark tillväxt visat sig för dessa näringar. Man får således icke med fog påstå, att garfverihandteringen gått tillbaka och nu är i så betryckt ställning, att dess existens är hotad.

Ett annat skäl för påståendet om garfveriernas lidande har hemtats derifrån, att införseln af råa hudar skulle vara stadd i så betydligt aftagande. Dermed förhåller sig så, att under de olyckliga åren närmast efter 1875, då alla näringar till följd af en dålig konjunktur befunno sig i en tryckt ställning, sjönk både lädertillverkningen och införseln af alla slags råmaterialier för denna tillverkning; men redan år 1880 började importen åter stiga. Jag ber att särskildt för garfverierna få upplysa, att 1879 utgjorde införseln af oberedda hudar endast 36,290 centner, men 1880 steg den redan till 54,602 centner eller ett högre belopp än under något af åren 1865—1869.

Hvad är det då att klaga öfver? Införseln af råmaterial har stigit, värdet af tillverkningen har stigit, antalet af industriidkare har stigit, behållna inkomsten af handteringen har stigit, och dock vågar man här komma med det påståendet, att handteringsens bestånd är hotadt, att den går under.

En talare på stockholmsbänken, med hvilken jag i allmänhet gerna instämmer, har i detta fall låtit af sitt goda hjerta beveka sig till ett frångående af den grundsats, som han i allmänhet så gerna och med så goda skäl hyllar. Han påstod, att garfverihandteringen var lika naturlig som nödvändig för vårt land. Ja, att den är naturlig för vårt land har jag ingen anledning att betvifla, och att den är det, visar sig bäst deraf att den icke gått under, oaktadt nedsättningen af tullen å sulläder. Att den är nödvändig medgifver jag på sätt och vis, men jag vågar påstå, att produkten af handteringen, det är sullädet, är ännu mycket nödvändigare för vårt land.

Exempel har blifvit hemtadt från Norge. Herrarne känna ganska väl, att i Norge särskilda, egendomliga förhållanden äro rådande beträffande garfverihandteringen. Den står der i det närmaste samband med skeppsrederirörelsen, och om vi bedrefve en lika omfattande skeppsrederirörelse som norrmännen, skulle det kunna vara anledning att lyssna till klagomålen från en del skeppsredare, för hvilka annars åtskilliga frakter för oberedda hudar skulle gå förlorade. Ej heller hafva vi liknande förhållanden i industriellt afseende som Norge, der garfverihandteringen intager en särdeles framstående plats bland öfriga, föga utvecklade industrigrenar.

En annan talare, med hvilken jag mycket sällan har anledning

Sulläder.
(Forts.)

att instämma, började sitt anförande med att klaga öfver, det tullkomitén begynt sin redogörelse för näringarnes ställning först från år 1860 och ej tidigare; dock medgaf han, att tullkomiténs arbete endast var en fortsättning på en äldre utredning, som sträcker sig från 1834 till 1860. Men därför att den äldre utredningen icke var lätt tillgänglig, så att många af Kammarens ledamöter säkerligen icke hade reda på densamma, så beklagade han, att tullkomitén icke tagit upp den i sin redogörelse. Jag hemställer, huru många äldre utredningar vill man då, att vi skulle hafva skrivit utaf för att få allt på ett ställe? Dessutom har jag från andra håll förnunnit, att komiténs utredning i alla fall blifvit för vidlyftig, och af dagens diskussion synes framgå, att den är så vidlyftig, att mången icke hunnit taga kännedom om den, sådan den nu är.

Samme talare anförde, hurusom under krigstid det olyckliga förhållandet skulle komma att inträffa, att viingo gå barfotade. Jag föreställer mig, att under de krigsförhållanden, i hvilka vi kunna råka, icke på en gång alla våra hamnar kunna blifva blockerade både i Östersjön och vid Nordsjön. Jag är icke strateg och vågar därför icke inlåta mig på denna fråga med en person, hvilken sysselsatt sig med dylika förhållanden så mycket som den ärade talaren, men hoppas dock, att vi under krig skola kunna hafva några hamnar tillgängliga. I alla fall hemställer jag, om det kan vara herrarnes mening, att vi skola uppställa en tulltaxa, som tillfredsställer våra behof, då alla hamnarna äro blockerade, att vi skola ordna vår tull-lagstiftning för det abnorma tillståndet af krig och icke för de normala fredsförhållandena. Det må vara den talarens mening, men måtte väl icke blifva Kammarens.

Vidare sade talaren, att det skulle beredas fransmännen den oförväntade fördelen att få tullen å sulläder 9 öre lägre än hvad de betingat sig. Detta är en eloge, som talaren gifver regeringens förtänksamhet, då han således medgifver, att regeringen förutsett, att Riksdagen möjligen skulle vilja sätta högre tull än den nuvarande å sulläder och därför beredt Riksdagen ett tillfälle att fatta ett dylikt beslut, derest Riksdagen finner sig dertill benägen. Men därför att vi, oförhindrade af franska traktaten, *kunna* sätta en högre tull, än hvad Utskottet föreslagit, är det väl icke nödvändigt, att vi *skola* lägga högre tull på en vara, som utgör en nödvändighetsartikel för hela vårt land.

Nu förevarande fråga är denna: kunna icke våra garfverier bestå med den tullsats, som Utskottet föreslår, d. v. s. med den tullsats, som varit gällande under loppet af 7 år? På den frågan borde lemnas ett mera bevisande svar än det, som de herrar åstadkommit, hvilka nu påyrka en förhöjning af tullafgiften med icke mindre än en tredjedel. Ställer jag mot hvarandra dessa frågor å ena sidan: kunna garfverierna icke bestå utan den förhöjda tull, som här är föreslagen, och å andra sidan: har icke svenska folket rätt att af sina representanter fordra att de icke oskäligen fördyra en sådan nödvändighetsvara som sulläder, så tror jag, att svaret blir: garfverierna kunna bestå utan tullförhöjning, ty det hafva statistiska, oförnekliga fakta visat, och svenska folket har rättighet att fordra, att nödvändighetsvaror ej onödigtvis fördyras.

Så säger en talare, att han räknat ut, hvilken förlust för statskassan det skulle blifva, om denna tullavgift ej pålägges; jag minnes ej huru många hundra tusen kronor. Således om vi icke pålägga högre tullavgifter, så uppstår förlust för statskassan. Om vi då skulle lägga på tiodubbla tullavgifter mot hvad nu är föreslaget, hvilka oerhörda statsinkomster skulle det då icke blifva! Hvad skulle icke statskassan derpå förtjena! Men kan man väl säga, att det är en förlust för statskassan, allt hvad man *icke* lägger på folket i skatt? Och tror talaren, att statskassan verkligen skulle hafva denna inkomst af den högre tullavgiften? Nej, han tror det icke sjelf, ty då skulle han icke hafva yrkat denna högre tull. Han anser, att ju högre tull vi sätta, desto mera kommer att tillverkas inom landet, hvarigenom den inhemska tillverkaren får större förtjenst; detta är hans tankegång, men han har nu klädt den i en skrud af »*förlust för statskassan*». Det är ingen förlust för statskassan, utan det är en *förlust af skydd*; men hvarför icke säga ärligt ut, hvad man menar.

Är det skäl, slutade han, att ruinera denna handtering? Nej, der-till finnes intet skäl, och jag frågar: blifver den näring ruinerad, som har sina råmaterialier tullfria? Hudar, garfämnen, tran och hvad mera, som behöfves i garfverierna, äro tullfria och derutöfver har fabrikan-ten en liten beskattning på svenska folket af 15 öre pr kilogram för det att han bedrifver sin handtering. Är detta att ruinera en handtering? Vi hafva, Gudi klagadt, ingalunda kommit in på frihandelssystemet, utan stå ännu qvar i skyddssystemet, och detta är så väl i afseende på garfverierna som de flesta öfriga industriella yrken väl genomfördt både i den nu gällande tulltaxan och i det nu fram-lagda förslaget till tulltaxa; men vi hafva dock något lättat på de bördor, som trycka de svenska konsumenterna. År 1856, då vi genom-förde det allra första försigtiga steget till lindring i skyddsavgiften, så ropades det alldeles såsom nu, att man skulle ruinera näringarne ge-nom att slå in på frihandelssystemet. Det är 26 år sedan dess, och alltjemt talar man om att vi drifva frihandel, under det att vi hafva ett ganska starkt skyddssystem, tullfrihet för råmaterialier, tullfrihet för födoämnen och allt högre och högre tull på förädlade varor. Och detta kalla de ett frihandelssystem! Nej, mine Herrar, det är ett rent skyddssystem! Men dessa skyddsherrar blifva aldrig nöjda, emedan de aldrig få nog skydd, och det kunna de ju aldrig få, emedan de genom skyddet blifva allt mer försvagade.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Friherre af Ugglas: Den siste ärade talaren började sitt an-förande med en anmärkning, att det var klart, att vid denna fråga skulle hufvuddrabbningen stå, då man kände de bearbetningar, som på förhand gjorts till förmån för garfverierna. Jag hemställer, huru-vida det icke varit lämpligare att undvika sådana argument, och vara förvissad, att det är af fullkomlig öfvertygelse och utan alla bearbet-ningar, som hvar och en framställer sina åsichter i denna fråga.

Men vidare redogjorde den siste talaren, efter tullkomiténs arbete, ganska vidlyftigt för de framsteg, som garfverihandteringen skulle hafva gjort här i landet. Han visade genom statistiska uppgifter, att

Sulläder. den behållna inkomsten af garfverierna år 1864 utgjorde 1,081,700
(Forts.) kronor och år 1878 1,300,900 kronor; han upplyste vidare, att antalet hade något ökats, att importen af råvaran hade betydligt stigit, med ett ord han visade, att allt var mycket väl bestäldt och slutade med att fråga: huru kunna då dessa herrar våga säga, att denna handtering är stadd i tillbakagående? Jag skall bedja att få lemna svar ur tullkomiténs eget utlåtande. På sidan 157 i komiténs betänkande angående näringarnes ställning läses om garfverierna: »Det måste därför väcka uppmärksamhet, då det visar sig, att en viss afmattning röjer sig inom detta arbetsområde. Garfveriernas artal, 1860 angifvet till 598 stycken, har 1863 stigit till 701 stycken, men är sedermera mindre, dock 1879 ännu 665 stycken». Såsom allmän reflexion af sin undersökning yttrar komitén: »Att denna industrigren under sista qvinvenniet visat ett beaktansvärdt tillbakagående, ådagaläggas jemväl af statistiken öfver införseln, å ena sidan af råvaran, de oberedda hudarne, som starkt minskats, och å andra sidan af utifrån införda fabrikat, som deremot i betydlig grad ökats». Jag frågar då, mine Herrar, om man icke kan vara fullt befogad att säga, att denna näring har gått tillbaka, och om det åter kan vara fullt befogadt att säga, att man utan skäl framkommit med dessa åsigter, då komitén själf, som gjort utredningen i saken, yttrar just detsamma. Jag tror, att jag i denna fråga ställt mig på samma ståndpunkt som komitén och att jag således haft mycket goda skäl för hvad jag sagt.

En annan talare yttrade, att det betyder ingenting, att Norge har ändrat sin tullafgift på sulläder, ty råvaran införes dit tullfritt, hvarefter norrmännen kunna till Sverige tullfritt införa det färdiggjorda fabrikatet, sullädet; det är samma förhållande i Sverige, att äfven hit införes råvaran tullfritt, hvarefter vi kunna till Norge utföra sulläder utan tull, och således stå Sverige och Norge i denna fråga på samma punkt. Detta förefaller egendomligt att få höra, när man genomläst diskussionen vid 1875 års riksdag, då tullen nedsattes till 6 öre per skålpund. Tullafgiften utgjorde då i Norge icke fullt 6 öre, men var i Sverige 10 öre för skålpund, och Första Kammaren ansåg, att man ej borde genom denna skilnad i tullafgift bereda de norska fabrikanterna ett premium af 4 öre pr skålpund. När nu Norge höjt tullen till 9,6 öre pr skålpund, så har ju detta premium, som föranledde Första Kammaren att nedsätta tullafgiften, bortfallit och det hufvudsakliga skälet för den lägre tullsatsen äfven försvunnit.

Den siste talaren redogjorde för importen af råa hudar och ville visa, att den under de senare åren har stigit. Jag kunde i det fallet icke fullt följa hans framställning, men tror, att han hade fullkomligt rätt. Han yttrade nemligen, att denna import hade under de olyckliga åren på slutet af 1870-talet nedgått, men derefter, sedan konjunkturerna åter förbättrats, stigit och det till en höjd, som den icke uppnått något år under 1860-talet. Ja, detta är sant; men i samband dermed bör nämnas, att importen af beredda hudar också högst betydligt stigit, och detta oberoende af goda eller dåliga år, utan omedelbart från det, att tullnedsättningen år 1875 egde rum. År 1875, då tullen var 10 öre per skålpund, infördes till Sverige 1,662,050 skålpund beredda hudar till sulläder; så nedsattes tullafgiften till 6 öre, och

redan följande år 1876 hade införseln fördubblats, utgörande 3,399,117 skålpund; 1877 var den 3,106,000 skålpund, 1878 3,563,981 skålpund, 1879 3,623,942 skålpund och 1880 steg den till 3,959,585 skålpund. Denna *införsel* är således dubbelt så stor som före tullafgiftens nedsättande och på samma gång har, såsom jag nyss nämnde, *tillverkningen af sulläder* nedgått i ungefär samma proportion. Den uppgick år 1875 eller sista året, då tullen var 10 öre per skålpund, till ett värde af 3,361,730 kronors och år 1880 endast till 1,631,144 kronors värde. Tillverkningen har således nedgått till hälften, importen har fördubblats. Må man då icke kunna säga, att den nedsatta tullafgiften verkat särdeles skadligt på näringen?

Jag är ense med den ärade talaren, att vi icke hafva något frihandelssystem, men just därför äro vi skyldiga att tillse, att samma rättvisa sker alla näringar, och enligt min tanke är det ingen näring, som blifvit så våldsamt berörd af tullnedsättningar som garfverihand-teringen, och därför manar oss rättvisan mot denna näring att, när erfarenheten visat 10 öre per skålpund vara en bättre passande tull-sats i förhållande till öfriga näringar och dessutom Norge höjt sin tullafgift till detta belopp, återgå till denna tullsats.

Jag anhåller om bifall till mitt första yrkande.

Herr Berg: Jag skall icke länge upptaga Kammarens tid; vill endast med några få ord gifva till kända min ställning till denna fråga.

Den förste ärade talaren, som hade ordet i denna fråga i afton, har så fullständigt utredt förhållandet med afseende på läderfabrikationens gradvisa sjunkande under de sista åren här i landet, att jag icke behöfver uppehålla mig vid någon utredning i det afseendet, men jag skall bedja att deremot få säga några ord med afseende på den näst föregående högt ärade talarens framställning. Efter hans sätt i allmänhet att framställa våra näringars tillstånd ser det i sanning ut, som om de svenska näringarne hade kommit in i det tusenåriga rikets idylliska lugn, ty »allting går framåt», säger den ärade talaren, och detta skulle äfven gälla med afseende å garfverierna. Såsom det förnämsta beviset på, att äfven garfverierna gått framåt, nämnde denne talare särskildt, att de hafva gifvit en större behållning på de sista fem åren, än hvad de någonsin förut gjort, och att det icke vore fabrikanterna sjelfva, som hade gifvit denna upplysning, utan en ännu säkrare gradmätare, nemligen taxeringsnämndernas utslag. Ja, skall man alltid efter detta utslag bedöma, huruvida en fabrik eller annan rörelse går med ekonomisk fördel eller icke, då får jag säga, att det är en temligen skral gradmätare, och att det vore mycket bättre, om fabrikanterna sjelfva finge uppgifva, hvad de vunnit eller förlorat; ty, mine Herrar, under den tid jag varit med i det praktiska lifvet, har det händt att jag fått betala mera i skatt de år jag haft mindre inkomst än jag stundom fått göra, då jag haft en dubbelt så stor. Men man får därför icke undra på, att fabrikanterna icke brytt sig om att få skatten nedsatt, utan hellre låtit det gå efter den gamla trallen. -- För mig utgör taxeringsnämndernas utslag alls icke någon gradmätare för bedömandet af frågan, huruvida garfverierna i

Sulläder.
(Forts.)

Sälläder.
(Forts.)

landet gått framåt eller icke. Men äfven om garfvarne skulle hafva förtjenat något mera under dessa sist förflutna år, inom hvilka den ärade talaren höll sig, är det väl emellertid bra litet att tala om i ett så pass stort land som vårt och med så pass många yrkesidkare inom den branche, hvilken här är i fråga. Det var år 1864 1,081,700 kronor och år 1878 1,300,900 kronor, som de skulle hafva förtjenat. Deras inkomst skulle således på en tidrymd af 15 år hafva stigit med omkring 200,000 kronor, men under denna tid har vårt land i öfrigt hvad inkomsterna beträffar stigit enormt, så att denna ökade inkomst af 200,000 kronor i jämförelse dermed är att betrakta rent af såsom en småsak, helst när den skall fördelas på nära 1,000 fabrikanter. Men om det nu också vore händelsen, att dessa 200,000 kronor blifvit mera förtjenade *efter* än *under* den föregående tiden före år 1864, är det därför sagdt, att det är på garfverirörelsen denna förtjenst uppstått? Nej, visst inte! Ty verkliga förhållandet är, att fabrikanterna hafva använt eller anlitat en helt annan utväg för att underhålla sig: de hafva nemligen blifvit *läderhandlare*, de hafva blifvit nödsakade att köpa af det importerade amerikanska lädret. Det är således ingalunda på den svenska industrien de i detta fall hafva förtjenat de 200,000 kronorna. Jag vet särskildt, att i Norrköping två med stora kostnader uppförda läderfabriker hafva gått under, och så har äfven skett på många andra ställen. Det har också sagts, att en mängd läderfabrikanter på landsbygden — med en två till tre arbetare — förtjena bra. Ja, den som vet, hvad det vill säga att vara läderhandlare i större skala, den vet äfven, huru pass förträffligt dessa små fabrikanter på landsbygden i allmänhet hafva det. Deras förtjenst har ofta uppkommit på det sättet, att dessa fabrikanter lemnat 30 eller 33 procents ackord, och att deras kreditorer fått sitta emellan derpå.

Det är ock förvånande, att, under det att det har gått framåt så ofantligt mycket i fråga om garfverierna, som den ärade talaren för oss uppgifvit, likväl importen af utländskt läder, hufvudsakligast från Amerika, eller så kalladt hemlockläder stigit från 1,937,467 skålpund år 1874 till 3,959,585 skålpund år 1880. När importen stigit så betydligt och våra garfverier samtidigt, enligt hvad här uppgifvits, förökat sin tillverkning, står jag för min del åtminstone inför en mycket svårlöst gåta, huru det har kunnat användas så mycket läder mera i Sverige på de sista sex åren än för några få år sedan. Har då svenska folket ökat till så betydligt antal? Nej, det är endast ett par tre procent, hvarmed befolkningen ökats, men här är fråga om en stegring med hundratals procent. Hvad är då orsaken till, att vi behöft så mycket utländskt läder? Måne den, att våra garfverier, oaktadt de gått så mycket framåt, icke hafva kunnat fylla behovet i landet? Nej, anledningen är helt enkelt den, att man tagit in dåligt läder för godt pris; det är därför som mycket mera läder än förut behöft användas. Men en annan fråga: hafva skodon för den fattige arbetaren blifvit så mycket billigare, som motsvarar prisbilligheten af det dåligare lädret? Nej, visserligen icke, de kosta nu lika mycket som för 10 år sedan. Hafva då skomakerierna kommit i mera blomstrande tillstånd sedan dess? Nej, på intet vis hafva de det. Det idylliska tillståndet

man målat ut såsom rådande i vår industri och särskildt i fråga om våra garfverier är således icke så lysande, när man närmare ser på det, som då det framställes med granna siffror. Jag tror därför icke, att jag säger för mycket, då jag påstår, det våra garfverier icke gått framåt, ty om de hade gjort det i lika förhållande med en del af våra öfriga näringsgrenar, skulle det hafva varit helt annorlunda beskaffadt med våra garfverier, än hvad det är. Man har sagt, att det är fråga om, huruvida garfveri är en naturlig näringsgren för vårt land, och att, om så är, det är så mycket förträffligare, emedan hudar få importeras utan tull, tran utan tull, garfämne äfven utan tull. Ja, men herrarne hafva icke tagit i beräkning, att våra garfvere kanske få betala 8 till 10 procent för de penningar de nödgas hafva bundna i garfverierna under flera månader. Jag sade 8 till 10 procent, ja de kunna måhanda få betala ända till 20 procent, ty de köpa vanligen hudarne på 12 månaders kredit, och jag är säker på, att säljarne icke vilja utan vinst bära den risken, utan motsvarande fördelar. Dessutom är anläggningskostnaden för garfverier i Sverige mycket dyrare än i Amerika, der man slår upp en liten barack för en obetydlig summa vid en hemlockskog, från hvilken barken direkt tages. Det är hela anläggningskostnaden der. Här åter får man lof att göra stora anstalter för att få ett ordentligt garfveri i stånd. Vidare sade den ärade talaren om Norge, att det stode i helt annat förhållande än Sverige till följd af sin stora rederi- och skeppsrörelse. Men hvad det har med garfverierna att göra, förstår jag verkligen icke, men säkert är, att de stora garfverierna i Norge före tullförhöjningen höllo på att nedlägga sin rörelse, ty den bar sig icke, och detta nödsakade till en förhöjning i lädertullen. Menniskorna vilja dess värre alltid gerna köpa en dålig vara, endast de få den för godt pris, men icke är det någon nationalvinst eller någon vinst för den fattige arbetaren att få tillhandla sig en dålig utländsk vara för godt pris!

Slutligen sade talaren, att vi icke skola ställa våra industriella förhållanden beräknade för krig, utan för fred. Men skall man då icke vara rustad äfven för kriget? Jag är icke någon strateg, men icke anser jag det orimligt, att förhållandena kunna blifva sådana, att vi genom en blockad blifva hindrade att importera läder, ty, om t. ex. krig uppstår mellan Amerika och England, blir väl Amerika hindradt att utföra något läder från sina hamnar. Då kanske man kunde få det nöjet att taga till träskor! Ja, det kan ju också gå för sig, men nog tror jag det vore en förträfflig sak, om vi i stället hade våra garfverier i sådant skick, att vi icke ens under ett krig behöfde vara rädda för verkan af en blockad utaf vare sig vårt lands eller annat lands hamnar.

Ehuru jag får säga, att den ärade talaren nästan alltid gör mig tveksam i tullfrågor, ja, han behöfver icke säga mycket, förr än jag från protektionism lutar åt frihandel, emedan det låter så obegripligt bra och öfvertygande, då han talar, håller jag dock före, att han denna gång gaf mig mycket bättre argument för *min* åsigt, än han näsin förut gjort, och därför vågar jag tillstyrka bifall till Herr Bostroms motion och förenar mig sålunda i det yrkande, friherre af Ugglas framställt.

Sulläder.
(Forts.)

Herr Rylander: Då den ena tullnedsättningen skedde, hvarom Friherre af Ugglas talat, var jag som motionär derom möjligen till någon del dertill orsak; jag utgick från alldeles samma åsigt som en föregående talare, Herr Bäckström, att vi utan olägenhet skulle kunna nedsätta tullen på denna nödvändighetsvara, sul- och bindsulläder, och derigenom bereda de mindre bemedlade ett bättre pris på skodon; men jag har med smärta funnit, att denna fabrikation icke tålde en sådan nedsättning, och att den ena efter den andra med stora kostnader anlagda fabriken måst upphöra med sitt arbete och mången deribland fått göra konkurs. De flesta eller nästan alla garfverier på landet sysselsätta sig numera med att bereda så kalladt lönläder åt allmänheten, och dertill drifva handel med amerikanskt så kalladt hemlocksläder, en dålig vara, hvarigenom allmänheten blifvit lurad. Generaldirektören har talat om de stora förtjenster garfverierna haft, samt att en sådan nödvändighetsvara för den arbetande klassen icke bör beläggas med tull; men han glömmar eller tycks vilja glömma, att vi hafva en annan nödvändighetsvara, som den mindre bemedlade klassen mycket förbrukar och som icke är föremål för landets produktion, men är belagd med en hög tull, nemligen kaffe. Låt oss nedsätta tullen på detta och höja den på läder, som är föremål för förädling i landet. Ehuru jag icke är ibland dem som önska en hög tull, önskar jag dock ett afpassadt skydd för våra näringar, hvarigenom de kunna existera och lemna sysselsättning åt våra arbetare, och förenar mig därför uti det förslag, som Friherre af Ugglas framställt.

Herr Svanberg: Man skall i sanning hafva ett så beundransvärdt kurage som Bevillnings-Utskottets högt ärade vice ordförande för att säga, att garfverierna i vårt land stå sig ypperligt och att de under den sistförflutna tiden utvecklats en lönande verksamhet. Det var skada, att han icke sade, att det gått *lika bra för dem som för flertalet af våra andra näringar*; i så fall skulle jag gifvit honom rätt. Men bland våra inhemska industrigrenar finnes det knappast någon, som blifvit så våldsamt och illa handterad som garfverierna, och det bevisas bäst derigenom, att stora garfverier både i Norrköping och i andra städer måst nedläggas, och att många såväl enskilda som bolag, hvilka etablerat sig för att bedrifva denna rörelse, förlorat mycket penningar derpå. Då jag säger, att det fordras mycket kurage för att påstå motsatsen, måste jag tillägga, att jag derjemte beklagar, att nämnde talare så litet känner till denna rörelse i sin helhet, då han kan påstå det vara en lycka, att garfverierna blifvit flyttade från städerna till landet. Vet han då icke, att de garfverier, som bedrifva sin rörelse på landsbygden, egentligen göra det på det sätt, att den visst icke består i tillverkning af sulläder, ty sådana hudar hafva de under senare tider på högst få ställen kunnat bereda, utan deri att de i stället sälja det amerikanska hemlockslädet och skicka de på landet uppköpta hudarne för beredning till garfverierna i städerna. Dessutom är det ty värr en sanning, att få af dessa på landsbygden boende garfvere ens kunnat föra det föga afundsvärda lif de hittills nödgats underkasta sig, om de icke derjemte varit limkokare. Det är hufvudsakligen genom denna binäring de förskaffa sig sin utkomst. Har Generaltulldirektören

icke reda på eller har han med uppsåt glömt att nu i Kammaren nämna dessa förhållanden?

Sulläder.
(Forts.)

Samme ärade talare beklagade, att Friherre af Ugglas låtit af sitt goda hjerta förleda sig att framkomma med ett yrkande sådant som det nyss af honom framställda. Ja, man kan då i sanning icke beklaga Herr Generaltulldirektören därför att han lider af för godt hjerta, ty åtminstone då det gäller att genom tull bereda skydd för en eller annan industrigren, synes det vara synnerligen kallt. Så snart det är fråga om tullbestämmelser, är han icke mer densamme som eljest, och det förefaller mig oförklarligt, att en person så allmänt värderad för sitt goda förstånd och äfven goda hjerta kan så af en idé låta beherska sig, att han utan smärta kan se den ena efter den andra af vårt lands näringar gå under allenast för att få vidhålla denna idé.

En annan ärad talare sade, att man icke skulle taga hänsyn till hvad som rörde tullbestämmelserna i Norge, men lyckligtvis minnes jag mycket väl, att då frågan om *tullnedsättningen* på sulläder förra gången förevar, man sade: vi måste ovilkorligen vidtaga denna åtgärd, ty Norge har gjort det. Nu, då Norge antagit en *tullförhöjning* — icke därför att importen af råa hudar började att förminska, utan därför att garfverierua gingo in till regeringen och visade att det var dem omöjligt att fortsätta med den låga tull, som var gällande — nu låter det här på annat sätt, nu är det en sak, hvarmed vi icke hafva något att skaffa!

Jag kan icke neka till, att det varit med en känsla af vemod jag genomläst detta Bevillnings-Utskottets betänkande, ty att der, utom i reservationerna, kunna spåra ens det ringaste intresse för våra svenska näringar uttaladt, det vågar jag fullt sanningsenligt påstå vara omöjligt.

Jag ber slutligen att vid den nu föredragna punkten få instämma i det yrkande, som af Friherre af Ugglas blifvit framställt.

Herr Casparsson: Vid minnet af den sega diskussion om läder, som egde rum i Andra Kammaren för 2 eller 3 år sedan, hade jag nästan beslutat mig för att icke deltaga i diskussionen af denna fråga i qväll, men vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet har åter framkallat mig.

Han använde i sitt anförande siffror på ett sätt, som lifligt påminde mig om det manér, jag i dag på förmiddagen tog mig friheten att karaktärisera. Han frågade, huru man vågade påstå, att näringen gått tillbaka, och han styrkte sina påståenden med siffror om inkomstbevillningen för åren 1864 och 1878. Ja, det är redan bemött af den föregående talaren; 219,200 kronors ökad inkomst på 15 års tid måtte väl icke vara så mycket, då alla våra andra näringar gått så betydligt framåt, och då, såsom samme talare också anförde, denna summa icke är behållning på näringen ensam, utan deri äfven ingår handelsvinst; ty läderfabrikanterna hafva, liksom många andra fabrikanter, äfven blifvit handelsmän. Detta förhållande är, såsom jag tror, framhållet af reservanterna i komitén och af dem åberopadt, hvarföre det förvånar mig, att komiténs ordförande icke erinrat sig detta förhållande.

Den ärade talaren på stockholmsbänken har redogjort för förhål-

Sulläder.
(Forts.)

landet med den nedgående tillverkningen af *sulläder*, men han tillade, att för år 1880 är förhållandet något bättre. Ja, men läderfabrikationen i sin helhet företer äfven för det året samma nedåtgående. Från år 1875 är läderindustrien stadd på resan utför: 1875 års hela tillverkningsvärde utgjorde 7,463,344 kronor; 1876 års 7,042,073 kronor; 1877 års 6,183,766 kronor; 1878 års 5,418,939 kronor; 1879 års 4,948,035 kronor och 1880 års 4,788,000 kronor. Den går hela vägen resan utför! Under det att andra näringar år 1879 och isynnerhet år 1880 visat ett uppåtgående, visar läderfabrikationen ett fortsatt nedåtgående. Har man då icke skäl att påstå, att läderfabrikationen verkligen befinner sig i nedåtgående? Fabrikationen befinner sig år 1880 vid lägre tillverkningsvärde än den varit sedan 1862; på 18 år har den icke varaktigt höjt sig, utan tvärtom aftagit. Jag tror, att detta, om något, visar nedåtgående.

Samme ärade talare utropade äfven: hvarför fördyra en nödvändighetsartikel! Ja, det är ett påstående, som från frihandelssidan alltid framhålles, att, när man åsätter en tullsats, man fördyrar varan för konsumenterna. Jag medgifver, att den satsen är riktig, så framt varan icke tillverkas inom landet, men så snart varan är föremål för inhemsk produktion, verkar den genom tullsatsen ökade produktionen inom landet i alldeles motsatt riktning till prisets utjemnande — det har *praktiskt* visat sig, och jag tror också, att det kan *teoretiskt* bevisas. Jag skall dock icke försöka ett sådant bevis nu, men må hända en annan gång dertill återkomma. Protektionismens lära är således att, så snart varan är föremål för tillverkning inom landet, den inhemska konkurrensen utjemnar verkningarna af tullsatsen, och att den utländska producenten till slut får betala tullsatsen, om han vill konkurrera.

Den ärade talaren anförde vidare ett argument, som redan af en talare på stockholmsbänken blifvit bemött. Jag är alltid tacksam, när dylika argument användas af mina motståndare, ty de äro nödskott till tecken, att de icke hafva bättre försvar för sina påståenden. Han sade till slut, att vi verkligen hafva ett »*skyddssystem*». Då är den saken klar, som jag på förmiddagen framhöll, huruvida vi hafva ett skydds- eller frihandelssystem. Vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet har nu förklarat, att vi verkligen hafva ett skyddssystem: välan, låtom oss då tillämpa detsamma konsekvent, så skola vi nog snart komma öfverens.

Jag yrkar bifall till herr Boströms reservation.

Herr Kockum: En ärad talare på stockholmsbänken har sökt bevisa sitt påstående, att garfverierna här i vårt land hafva gått tillbaka, dermed att, samtidigt som tullsatsen på läder sänktes, importen häraf ökades. Det kan väl tyckas, som om denna nedsättning af tullafgiften verkligen skulle vara orsaken till den ökade importen af sulläder, men så är likväl icke förhållandet, utan orsaken till importens ökande ligger i något helt annat. Samtidigt nemligen som tullen på läder här i landet nedsattes, lärde man sig i Nordamerikas förenta stater att bereda ett garfvadt läder med användande af hemlocktallen. Detta trädslag växer på åtskilliga ställen inom Nordamerikas förenta stater, och flyttade

man då garfverierna ut till skogarne och beredde der läder på vida kortare tid än den, som åtgår vid begagnandet af elkbark. Detta är orsaken, hvarför sulläder i nästan hela världen har fallit i pris. Jag tror, att hvilken tull vi än satte på läder, det icke skulle hjälpa garfverierna, utan det enda, som kunde hafva sådan verkan, vore att förbjuda införsel af hemlockläder, hvartill nog ej Riksdagen vill lemna sitt bifall.

Man talar vidare om, att denna näring skulle vara så naturlig här i landet. Det vågar jag på det högsta bestrida, ty kan man väl kalla en näring naturlig, hvartill man måste taga råmaterialet från en annan verldsdel? Ett godt sulläder kan nemligen ej beredas af svenska hudar, utan hudarne, som dertill användas, tagas från Sydamerika, från Mexiko och Texas. De måste nemligen tagas från djur, som ströfva fritt omkring på prairierna, ty hudarne af djur, som fodras på konstladt sätt i stallar, duga icke att använda vid sulläderfabrikationen. Detta är anledningen, hvarför icke de svenska garfverierna kunna täfla med de amerikanska.

Jag vågar på samma gång påstå, att icke garfverierna i sin helhet gått tillbaka, ty af Kommerskollegii tabeller finner man, att utförseln af beredda hudar under de 5 sista åren har stigit från 21 till 50 tusen skålpund. Häraf torde således framgå, att garfverierna i sin helhet icke hafva gått tillbaka.

På dessa skäl yrkar jag bifall till Bevillnings-Utskottets betänkande i den nu föreliggande punkten.

Herr Reutersvärd: En ärad talare började sitt anförande med att säga, att de bearbetningar af tänkesättet, man i denna fråga försökt inom Riksdagen, varit särdeles starka, och att de otvifvelaktigt måste hafva medfört några verkningar. Jag ber då å min sida få förklara, att jag åtminstone icke varit utsatt för några sådana bearbetningar, och icke heller har jag på åratall varit i beröring med några garfware eller deras utskickade. Huru förhållandet i detta afseende är med den ärade talaren, som yttrade detta, känner jag icke. Då man har den äran att vara ledamot af Bevillnings-Utskottet, tror jag, att man är skyldig att noga göra sig reda för hvarje der förekommande fråga och söka skaffa sig kännedom om, i hvilken ställning de olika näringsgrenarne befinna sig. Det finnes visserligen personer, som slå döförat till, när det gäller att höra på klagomål öfver näringarnes betryck, men jag kan dock för min del icke taga saken lika lätt, utan är öfvertygad, i likhet med flere talare, som här yttrat sig, att det väl knappt finnes någon handtering i vårt land, som varit underkastad en så våldsam och sträng behandling som våra garfverier. Det är ju icke länge sedan tullen på läder var 37½ öre per skålpund, och nu är den blott 6 öre. Det är väl ett temligen starkt hopp, när det är fråga om att tillse, att en så naturlig näring för vårt land som garfverihandteringen icke skall gå under. Samme ärade talare begagnade sig af Kommerskollegii tabeller, som äro mycket användbara både för den ena och andra åsigten. Han gick den gången efter mitt förmenande den rigtiga vägen, då han betraktade den taxerade vinst, som hade uppstått på denna näring; men det är icke alltid som han och de, som

*Sulläder.
(Forts.)*

Sulläder.
(Forts.)

med honom tänka lika, så göra, utan då det passar sig bättre för det slut, till hvilket de vilja komma, att endast se på tillverkningsvärdet, så begagnar man siffrorna för sådant ändamål utan att pröfva, huruvida en näring gått med vinst eller förlust. Jag ber emellertid att beträffande denna vinst få upplysa derom, att, såsom en talare nyss anmärkte, de större af våra garfvare eller läderfabrikörer tillika handla med utländskt läder, och det är såsom köpmän de skörda sin största vinst. Derigenom uppkommer den högre bevillning dessa näringsidkare på senare tider fått sig ålagd. — Vidare gjorde den ärade talaren en jemförelse mellan förhållandet i detta afseende år 1864 och förhållandet nu. För min del ber jag då få säga, att, med de åsikter i beskattningsväg, som då gjorde sig gällande, man kanske icke gick så noga till väga som nu för tiden, då hvarje kommun finner med sin fördel öfverensstämmande att af allt hvad näringar heter söka utpressa den största möjliga beskattning för kommunens behof. De tabeller, han här åberopat, och de siffror, han derur anfört, skulle enligt hans åsigt vara mycket bevisande för hans påstående, att denna näring på ett glädjande sätt förkofrat sig. Jag vågar dock påstå, att dessa siffror äro i hög grad nedslående. I ett land, der folkmängden på sista tiden så högst betydligt tillväxt, och der den fattigare delen af folket, i stället för att en del af året gå barfota och den öfriga delen af året gå i träskor, numera allmänt börjat använda skodon af läder, är det ju helt naturligt, att förbrukningen af läder måste hafva blifvit betydligt större, än den förut var, men denna stegrade förbrukning har icke så mycket kommit de inhemska garfverierna till godo, utan det är den utländska läderfabrikationen, som deraf dragit största fördelen, och egendomligt nog visar sig detta just af den ärade talarens egna siffror. Jag tror nemligen, att jag icke mycket misstager mig, då jag säger, på grund af de statistiska uppgifterna, att de svenska garfverierna under dessa 18 år blott förkofrat sig med omkring 22 kronor per år per antal garfverier. Detta är väl icke någon så anmärkningsvärd förkofran, att det i en diskussion borde användas såsom skäl, då man vill visa, hvilka stora framsteg denna handtering har gjort. — Jag skall här bedja att få omtala ett rätt egendomligt förhållande, hvarom jag just i dag fått upplysning. En stor amerikansk läderfabrikant, som var här i landet för några år sedan, då det var fråga om att höja tullen på läder, och som hade rest hit endast för att taga reda på läderfabrikationens ståndpunkt i Sverige, yttrade, att en förhöjd tull på läder här i Sverige vore icke svenskarnes utan amerikanernes affär, ty, sade han, vi amerikanare måste naturligtvis derefter nedsätta våra läderpris i samma proportion som tullen höjes. Detta bevisar, om icke annat, så dock det, att det icke alltid är konsumenterna, som få betala tullen, utan äfven producenterna kunna få vidkännas denna afgift. Det torde icke heller förefalla så underligt, att antalet garfverier här i landet på senare tider har vuxit, när man besinnar, att, såsom den ärade talaren anmärkte, under det att en stor del af de garfverier, som funnos för några år sedan, hade sitt säte i städerna, den på senare tider utvidgade näringsfriheten har gjort, att en mängd af dessa kunnat flytta ut på landet, för att der bedriva sin rörelse; men säkert är, att deras ekonomiska ställning i allmänhet icke är afundsam.

Vi hafva så nyligen behandlat de vigtiga jernvägsfrågorna, och jag hemställer till eder, mine Herrar, hvartill skall det egentligen gagna att vi söka att få jernvägar anlagda i alla möjliga riktningar, om man på samma gång är benägen att, om icke rent af mördra, så dock hårdt förtrycka vår industri och våra näringar. Jag vågar påstå, att det ligger ett stort statsintresse deri, att, sedan staten blifvit egare af så många jernvägar på sammanlagdt hundratals mils längd, man äfven tillser, att våra näringar icke aftyna och vår produktionsförmåga aftager, utan att man genom näringarnes utveckling skaffar äfven våra jernvägar välbehöflig fraktförtjenst. Hvad beträffar de der förlusterna man räknat ut å ena sidan, då man talar om att svenska folket får skatta så mycket genom tullar, så får jag för min del säga, att det kan vara lika godt att på detta sätt få skatta, som att skatta till annuiteterna för våra jernvägslån.

Samme ärade talare framhöll mycket lifligt det oförsynta i påståendet, att vårt näringslif lider betryck, och han tillade tillika, att svenska folket har rättighet att fordra, att man icke på oskäligt sätt beskattar det.

Jag vet icke med hvad rätt den ärade talaren, mer än någon annan i denna Kammare, anser sig vara en tillförlitlig tolk af svenska folkets tänkesätt och känslor; möjligt är, att man inom det län, han här representerar, hyllar hans frihandelsåsigter, men säkert är, att det finnes andra delar af landet, der man anser dem rent af förderfliga. Af en möjligen blifvande gemensam votering kan Herr Generaltulldirektör Bennich få se, hvad svenska folkets representanter tänka i denna fråga, och jag hoppas, att han då skall få orätt, likasom han fått orätt i mycket annat.

Man har så ofta åberopat Norges exempel i tull- och lagstiftningsfrågor och sagt, att man borde rätta sig derefter, men detta vill man tillämpa endast då Norge sänker någon tullsats, men så fort Norge höjer sina tullar, då vilja de icke, att vi skola följa normmännen längre. Här är i detta fall förhållandet, att Norge har högre tull å denna artikel än hvad vi hafva, men nu vill man icke, att vi skola höja vår tull i likhet dermed. Hade Norge deremot sänkt denna tullsats, är jag säker på, att Herr Generaltulldirektören skulle hafva påyrkat, att vi borde följa Norges exempel och således sänka vår tull å samma vara.

Med anledning af hvad jag nu haft äran anföra, ber jag att på det varmaste få instämma i det yrkande, Friherre af Ugglas här framställt.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Det framgår af den hittills förda diskussionen, att af den stora tilldragelse i afseende på läderindustrien, som här blifvit omtalad och som bestod deri, att lädret blifvit så betydligt mycket billigare genom användning såsom garfämne af barken af den s. k. hemlockstallen, har följden blifvit, att importen af sulläder högst betydligt ökat. Det är därför här frågan om, hvilka verkningar detta har haft på vår läderfabrikation och om det är vår skyldighet att för garfveriernas och läderfabrikanternas skull genom att höja lädertullen motverka denna prisbillighet, eller om vi icke böra göra detta.

Sulläder.
(Forts.)

Sulläder.
(Forts.)

Två skäl hafva här blifvit anförda, hvarför vi skulle höja nämnda tull. Det ena skälet framställdes af den ärade talaren från Kopparbergs län, som sade, att en mängd garfware hade blifvit ruinerade och måst gifva upp staten. Han visade, huru dåliga inkomster de haft af sin rörelse, men omtalade också, att de betalt icke blott 8—10 procent utan ända till 20 procents ränta för de penningar, de nödgats upplåna. Men jag hemställer, om man verkligen kan förundra sig deröfver att personer, som så illa skött sin hushållning, att de betalt så hög ränta, som nyss nämnts, måst hålla sin vara så dyr, att det fallit sig billigare att importera samma vara från utlandet. Jag tror för min del icke, att de, som ej veta sköta sig bättre, af någon som helst tullförändring kunna hjälpas. — Det andra argumentet framfördes af en ärad talare på stockholmsbänken, som visade, i huru hög grad importen till Sverige af utländskt sulläder hade stigit. Men jag vågar fråga: är det verkligen i ringaste mån att beklaga, att en vara, som är af den stora betydelse som läder, blifvit så mycket billigare att de, som förut måst gå barfota eller i träskor, hafva fått råd att lägga sig till skodon af läder, och de, som haft trasiga skodon, hafva fått råd att skaffa sig nya, samt att till följd häraf en betydligt ökad import af denna vara egt rum? För min del önskar jag, att detta glädjande förhållande allt framgent måtte fortfara, och jag vill därför icke vara med om någon åtgärd, som kan förhindra det. Låtom oss nu med statistikens tillhjälp se till, om det är skäl med afseende på garfvarnes ställning att höja lädertullen. Då möter oss det förhållande, att deras inkomster, enligt taxeringslängdernas vistord, äro högre än de förut varit; jag talar nu icke om dem, som skött sig så illa, att de kullbytterat. Derjemte fortfar det förhållandet, hvilket den ärade talaren på stockholmsbänken anförde såsom hufvudargument för förhöjning af lädertullen, att importen af läder från utlandet allt jemt stiger. Men med hvad rätt kunna väl våra garfware fordra, att deras näring skall få utgöra ett hinder för att billig vara inkommer i landet? Är det icke godt och nyttigt, att en vara, som är af så stor betydelse, och som är så nödvändig för de fattige, genom denna import blir allt billigare? Tullinkomsten af sulläder uppgår för närvarande till omkring 200,000 kronor. Jag hemställer, om det är skäl att ålägga dem, som behöfva och använda denna vara, att därför betala 300,000 kronor i tull. Jag anser för min del, att staten bör nöja sig med den inkomst af 200,000 kronor, den deraf har, och när det visat sig, att garfverierna kunna stå sig med den närvarande tullsatsen å läder, kan det väl ej vara skäl att hindra fortgången af det glädjande förhållande, att fattigt folk kunna få skodon för billigt pris. Gå vi nu till de sista år, för hvilka någon statistik i detta afseende finnes, så visar det sig, att år 1879 uppgick importen af oberedda hudar och af sulläder till nära nog precis lika mycket eller något öfver 36,000 centner, men 1880 hade importen af oberedda hudar stigit till 54,000 centner, under det att importen af sulläder blott stigit till 39,000 centner. Importen af oberedda hudar hade således ökat med 18,000 centner och importen af sulläder med endast 3,000 centner. Detta måtte väl ändå bevisa, att våra garfware ingalunda förtvifla om sin ställning, utan rusta sig till ökad verksamhet genom att importera oberedda hudar i större mängd än de förut

gjort. Vid sådant förhållande hemställer jag, om det kan vara skäl att nu, då en sådan vändning tyckes hafva inträffat äfven i afseende på dessa näringsidkares sätt att sköta sig, fördyra lädret. Här har talats om förhållandet med denna tull i Norge. Derom ber jag endast få påpeka, att, alldenstund det är fullkomlig tullfrihet för läder mellan Sverige och Norge, kommer den förhöjning, som skett i Norge af denna tullsats, om den öfver hufvud kommer att göra någon förändring för våra garfvere, att åstadkomma den verkan, att de för högre pris kunna afsätta läder till Norge.

För min del får jag därför tillstyrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Ekman, Johan Jacob: En ärad talare på stockholmsbänken har velat tyda mitt yttrande i dag rörande tullen på sulläder och särskildt med afseende på förhållandet till Norge såsom stridande mot hvad jag yttrade år 1875. För att lemna Kammaren tillfälle att själf afgöra, huruvida jag verkligen nu yttrat mig annorlunda än då och således ändrat åsigt, skall jag bedja att få uppläsa den del af mitt anförande, som rörde just denna sak. Jag yttrade då: »såsom bekant, äro råa hudar befriade från all tull vid införsel så väl i Sverige som i Norge. Enahanda förhållande eger rum med sulläder och bindsulläder vid införsel från Norge till Sverige. Vi hafva också sett af Utskottets betänkande, att öfver en fjerdedel af det sulländer och bindsulläder, som införes till riket, har kommit från Norge. — — — Det synes mig då verkligen vara allt skäl, att vi gå in på Utskottets förslag att nedsätta tullen på sulläder och bindsulläder m. m. till 6 öre från den nuvarande tullen, 10 öre, hellre än att riskera att införseln från Norge, hvarpå staten icke har någon inkomst, allt mer och mer tilltager. Derigenom skulle mera kunna införas utifrån än hittills, och då en tull af 6 öre är fullt så hög som den i Norge, synes mig, att ett tillräckligt skydd derigenom kommer den inhemske tillverkaren till godo».

Såsom Kammaren behagade finna, uttalade jag då samma åsigt som nu. Jag sade nemligen *icke* att den norska tullen borde bestämmas vår tull, utan jag sade att jag ansåg 6 öres tull per skålpund vara ett tillräckligt skydd för handteringen och den tull som Bevillnings-Utskottet *nu* föreslagit, eller 15 öre per kilogram, motsvarar just 6 öre per skålpund, hvarför jag icke finner skäl att frångå den åsigt, som jag förut uttalat.

Herr Bennich: Det är obehagligt att uppträda två gånger i samma fråga, och jag skall därför icke heller länge taga Kammarens tid i anspråk, men här hafva emellertid framstälts några få satser, som jag icke kan underlåta att med några ord besvara. En ärad talare påstod, att ingen handtering i vårt land har blifvit så våldsamt behandlad som garfverierna, då nedsättning gjordes i tullen på läder från 10 öre till 6 öre per skålpund. Jag skall då bedja att få erinra, hurusom på 1850-talet det förut gällande förbudet mot införsel till Sverige af jern, såväl stångjern som tackjern, utbyttes emot införseltull på stångjern af 3 riksdaler 16 skilling banko per skeppund samt slutligen hurusom blott få år derefter hela denna införseltull borttogs.

Sulläder.
(Forts.)

Sulläder.
(Forts.)

Det var våldsamt så att det förslog, men icke gingo våra brukspatroner därför under, fastän jag erinrar mig, att man då påstod, att de skulle blifva ruinerade genom dessa våldsamma förändringar. Vidare vill jag påminna om, att år 1865, då den förra franska traktaten antogs, hade vi en tull på tapeter af 40 öre per skålpund, men i ett penndrag nedsattes denna tull till 8 öre eller $\frac{1}{5}$ af hvad den förut varit. Naturligtvis påstod man då, att våra tapetfabriker skulle gå under, men manne den spådomen har slagit in? Nej, visst icke. Dessa fabriker hafva tvärt om utvecklats sig högst betydligt sedan 1865. Och hvad nu våra garfverier beträffar, så hafva vi icke nedsatt tullen på läder på en gång i på långt när samma proportion som i de båda nyss nämnda fallen, men ändå säger man, att garfverihandteringen blifvit våldsamare behandlad än någon annan näringsgren. Vill man vidare genomgå vår tullagstiftnings historia under några decennier, skall man finna många artiklar, på hvilka tullnedsättningen varit större än på sulläder, men deraf hafva icke följt de olägenheter, man förespeglat, utan dessa näringar hafva stått sig ganska väl trots de starka tullnedsättningarna. Skeppsrederierna t. ex. hade ett tullskydd på utländska fartyg af icke mindre än $33\frac{1}{3}$ procent af värdet; men ganska raskt nedbragtes denna skyddstull till noll, och dock kan väl ingen påstå, att skeppsrederierna gått under. På samma sätt förhåller det sig med en mängd mycket viktigare industrigrenar än till och med garfverierna. Hvad därför vidkommer en ärad talares påstående, att det skulle fordras så stort kurage af mig för att påstå, att icke garfverierna gått under, så får jag säga, att jag verkligen icke tycker att dertill fordras så mycket mod. Jag har återopat taxeringslängderna, men, säger man, deras siffror bevisa icke mycket, ty det är icke såsom garfvare utan fast mera såsom handlande de blifva taxerade; tag därför fram tillverkningsvärdet för garfverierna, så får man se ett annat förhållande. Nåväl, låtom oss göra det; då hafva vi åtminstone garfvarnes egna uppgifter att stödja oss på, och dessa lära väl icke kunna förnekas. Hvad finna vi då? Jo, att garfveriernas tillverkningsvärde under femårsperioden 1860—1864 i medeltal utgjorde 4,431,000 kronor, men under femårsperioden 1865—1869, således sedan franska traktaten kommit till stånd, sjönk med en obetydlighet, eller till 4,390,000 kronor, för att åter under qvinqvenniet 1870—1874 uppgå till icke mindre än 6,730,000 kronor. Det steg således med icke mindre än 50 procent under andra qvinqvenniet efter franska traktatens antagande, och det var först under qvinqvenniet 1875—1879, då alla konjunkturer voro tryckta och i följd deraf alla näringar ledo, som garfveriernas tillverkningsvärde gick ned till 6,240,000 kronor i medeltal eller i allt fall nära 2 millioner mera än under femårsperioden 1865—1869. Aro herrarne nu nöjda med kuraget?

Jag har nu visat att tillverkningsvärdet stigit med omkring 2 millioner och den uppskattade behållningen med ungefär 200,000 kronor. Det är bra litet, säger man, på ett tusen garfverier. Den ökade behållningen uppgår dock till omkring 20 procent och vittnar åtminstone icke om återgång, än mindre undergång. Detta om den saken. En annan fråga, hvarom jag glömde att yttra mig, då jag sist hade ordet, och hvartill jag därför ber att nu få återkomma, är frågan om, hvilken

betydelse i afseende på införseln af hemlocksläder den omtalade tullnedsättningen på läder från 10 till 6 öre per skålpund haft. Några år innan nämnda tullnedsättning vidtogs, hade man i Amerika i den så kallade hemlocksbarken upptäckt ett nytt garfningsmedel, förmedelst hvilket man kunde garfva läder på vidare kortare tid än förut eller på 3—4 månader, under det att dertill eljest i allmänhet fordrades 8—12 månader. Denna stora upptäckt, som naturligtvis var en välsignelse för allt folk, som behöfde begagna garfvadt läder, medförde den stora fördelen, att sulläder kunde tillverkas för ojemförligt mycket lägre pris, än som var möjligt efter den gamla tillverkningsmetoden med användande af ekbark, hvilken metod kräfde en tid af 12 månader och ibland kanske ändå mera. Naturligtvis kom denna upptäckt att lända till fördel för menskligheten, som fick ett billigare pris på läder, men nu säga våra garfvere: svenska folket skall icke hafva någon fördel af de upptäckter, som göras i andra delar af verlden och som lända till mensklighetens fromma, utan om det någonstades i verlden göres någon stor och nyttig upptäckt, så måste vi omgifva oss med en kinesisk mur, på det att vi icke måtte blifva hemsökta af de fördelar, som andra länder hafva, ty framför allt måste vi skydda våra garfverier. Det är lika orimligt som om man ville säga, att, sedan man i Amerika funnit petroleum, som så betydligt nedsatt priset på lysämne, ett af våra allra viktigaste behof, skulle vi, i stället för att införa den nya lysoljan eller fotogéne, sätta hinder mot införseln deraf och genom höga, höga tullar tvinga vårt folk att nyttja rofolja, som kostar 2—3 gånger så mycket. Det vore i sanning en god hushållning och ett sätt att lyckliggöra vårt land att, för att uppehålla några oljeslagerier, hindra hela svenska folket från att bränna fotogén! Sådant är den taktik jag bekämpar, och jag vågar öppet säga, att den icke är fosterländsk, huru mycket det än må sägas, att det fordras kurage af mig för att kunna påstå något sådant. Man har sagt, att det ökade taxeringsvärdet för garfverierna icke så mycket beror på, att deras tillverkning stigit, utan fast mera derpå, att garfvarne blifvit köpmän. Men jag frågar: hvar äro bevisen deraf? Ser man på införseln af råa hudar, så finna vi, att den år 1880 uppgick till 54,000 centner eller lika mycket som den hade varit under en längre tid förut. Hafva dessa råa hudar varit det, hvarmed garfvarne idkat handel, eller hafva de icke förädlats dem till sulläder? Naturligtvis finnes det en och annan garfvere, som tillika är köpman, men icke är det detta, som karakteriserar näringen eller grundlägger taxeringen i det stora hela, utan ser man derpå, så är det alldeles klart, att det är såsom handtverkare och fabrikörer de påföras bevillning, men icke såsom köpmän.

Rop hördes nu på proposition.

Friherre af Ugglas: Jag ber om ursäkt, att jag än en gång begär ordet; men jag önskar att, innan Kammaren afgör denna fråga, få bemöta de siffror, som af den siste talaren anfördes, på det att de må uppskattas till sitt rätta värde. Han har åter sagt, att garfverierna under de senare åren gått framåt; och han har såsom bevis för denna

Sulläder. sats åberopat, att tillverkningsvärdet i medeltal under denna tid utgjort
(Forts.) åren 1860—1864 4,430,000 kronor, åren 1865—1869 4,390,000 kronor samt åren 1870—1874 6,730,000 kronor. Men, mine Herrar, vi tala nu om sulläder och icke om garfveriernas öfriga tillverkning. Och se vi på, huru det förhåller sig med tillverkningsvärdet af sulläder, så finna vi, att förhållandet är alldeles omvänt mot hvad den siste talaren nämnde. Då visar det sig, att tillverkningen, som i medeltal under åren 1860—1864 utgjorde 2,081,000 skålpund, åren 1875—1879 hade nedgått till 1,635,000 skålpund. Här af framgår, att under dessa år har tillverkningen af *sulläder* sjunkit, under det den stegring, som den siste talaren åberopade, gäller endast *hudar och skinn*; och jag har icke hört någon yrka på förhöjning i tullen derå, utan endast å sulläder. Och jag ber att vi måtte få hålla oss uteslutande vid detta.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Då sullädertillverkningen, enligt officiella uppgifter, uppgått under år 1879 till 1,041,000 skålpund och år 1880 till 1,271,000 skålpund, så måste densamma ovedersägligen hafva stigit under de sista åren. Och hvad beträffar anmärkningen, att egarne af garfverier tillika sysselsätta sig med handel, så finner jag ingenting naturligare; kunna de derigenom skaffa sig, hvad för garfverirörelsen erfordras, till billigare pris och derigenom tillhandahålla sina kunder den vara de behöfva billigare, så anser jag att landet derpå vunnit.

Herr Casparsson: Bevillnings-Utskottets vice ordförande har sagt, att tillverkningsvärdet vid våra läderfabriker under senare åren stigit. Jag har påstått motsatsen och sagt, att allt sedan 1874 har tillverkningsvärdet varit i ständigt fallande. Och det yttrandet står jag för inför protokollet, för såvidt Kommerskollegii uppgifter äro rigtiga.

Sedan öfverläggningen härmed slutats, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende på förevarande punkt blifvit yrkadt dels bifall till Utskottets hemställan, dels ock att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, skulle besluta, att sulläder och bindsulläder samt hvitgarfvade (alunerade) äfvensom sämskade hudar och skinn skulle åsättas en tull af 24 öre för 1 kilogram.

Härefter gjorde Herr Grefven och Talmannen propositioner enligt dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till Utskottets hemställan besvarad med öfvervägande ja.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 15 punkten i Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren punkten och beslutar, att sulläder

och bindsulläder samt hvitgarfvade (alunerade) äfvensom sämskade hudar och skinn skall åsättas en tull af 24 öre för 1 kilogram. *Sulläder.* (Forts.)

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 45;
Nej — 59.

16—23 punkterna.

Biföllos.

24 punkten.

Kreatur.

Friherre Klinckowström: Då jag varit motionär i denna punkt likasom i åtskilliga andra, vågar jag anhålla att med några ord få försvara min framställning, att tull måtte åsättas åtskilliga *levfande kreatur*, som hit i landet importeras.

Hvad först beträffar *hästar*, så utgick tullen i Sverige å sådana djur, med undantag af hingstar, hvilka voro tullfria, under åren 1826—1845 med 18 kronor per stycket; åren 1846—1848 med 24 kronor; 1849—1857 med 15 kronor; från och med 1858 voro de tullfria.

I främmande länder utgör tullen å hästar: i *Tyskland* 8 kronor 90 öre; i *Frankrike* 21 kronor 60 öre; i *Schweiz* 3 kronor 60 öre; i *Italien* 14 kronor 40 öre och i *Nordamerika* 20 procent af värdet. Af hästar hafva införts i medeltal under de 5 sista åren, 1877—1881, 2,182 stycken och utförts 1,820 stycken.

Af mig har nu föreslagits, såsom motionen utvisar, en tull af 15 kronor per stycke. Jag finner således detta vara hvarken öfverdrifvet eller något ensamt stående, jemfördt med andra länder i Europa, som hafva tull på hästar. Och därför anser jag den föreslagna tullen vara fullt i sin ordning.

Hvad *oxar* beträffar, utgick tullen å dem i Sverige under åren 1826—1835 med 7 kronor 50 öre; 1836—1841 med 10 kronor; 1842—1848 med 18 kronor 75 öre; 1849—1854 med 12 kronor; 1855—1857 med 3 kronor, hvarefter detta kreaturslag varit tullfritt. I *Tyskland* utgör tullen 17 kronor 80 öre; i *Österrike* 6 kronor 96 öre; i *Frankrike* 10 kronor 80 öre; i *Schweiz* 72 öre; i *Italien* 13 kronor och i *Nordamerika* 20 procent af värdet.

Af *nötkreatur* har importerats 1877—1881 årligen i medeltal 1,889 stycken och utförts 27,226 stycken. Mitt förslag går ut på en tull per stycke å dessa kreatur af 12 kronor.

För *kor* och *ungboskap* betalades i Sverige en införseltull åren 1826—1835 af 7 kronor 50 öre; 1836—1841 af 10 kronor; 1842—1845 af 6 kronor; 1846—1848 af 9 kronor; 1849—1854 af 6 kronor; 1855—1857 af 1 krona 50 öre, hvarefter detta kreaturslag infördes tullfritt. Tullen utomlands uppgår för *kor* per stycke: i *Tyskland* till 5 kronor 34 öre; i *Österrike* till 2 kronor 61 öre; i *Frankrike* till 5 kronor 76 öre; i *Schweiz* till 72 öre; i *Italien* till 5 kronor 40 öre och i *Nordamerika* till 20 procent af värdet; och för *ungboskap*:

Kreatur. i *Tyskland* till 3 kronor 56 öre; i *Österrike* till 1 krona 31 öre; (Forts.) i *Frankrike* till 3 kronor 60 öre; i *Schweiz* till 36 öre; i *Italien* till 4 kronor 32 öre och i *Nordamerika* till 20 procent af värdet. Af mig har blifvit föreslaget en införseltull för hvarje ko till 6 kronor och för ungnöt till 3 kronor.

Tullen å *kalfvar* utgick i Sverige åren 1826—1841 med 3 kronor. Sedermera hafva de varit tullfria. Utomlands uppgår denna tull: i *Tyskland* till 1 krona 78 öre; i *Österrike* till 70 öre; i *Frankrike* till 1 krona 8 öre; i *Schweiz* till 36 öre; i *Italien* till 2 kronor 16 öre och i *Nordamerika* till 20 procent af värdet. Af mig har föreslagits en tull af 1 krona 50 öre per stycke.

För *fullväxt svinkreatur* betalades i Sverige införseltull till år 1846 med 3 kronor; 1846—1848 med 4 kronor 50 öre; 1849—1854 med 3 kronor; 1855—1877 med 75 öre; och för *digris*: 1826—1841 med 3 kronor; 1842—1845 med 2 kronor 25 öre; 1846—1848 med 3 kronor; 1849—1854 med 2 kronor 25 öre; 1855—1857 med 50 öre, hvarefter detta kreatursslag varit tullfritt. Tullen derå utgör:

	Fullväxt svin.	Digris.
i <i>Tyskland</i>	2 kronor 23 öre,	27 öre,
i <i>Österrike</i>	3 » 48 »	52 »
i <i>Frankrike</i>	2 » 16 »	36 »
i <i>Schweiz</i>	72 »	36 »
i <i>Italien</i>	1 » 80 »	54 »

och i *Nordamerika*..... 20 procent af värdet.

Under de 5 sista åren hafva här i landet införts 4,457 och utförts 18,779 stycken svinkreatur i medeltal årligen. Af mig har föreslagits en tull å detta kreatursslag af 3 kronor och på en *digris* till 1 krona stycket.

Hvad *får* beträffar, utgick tullen i Sverige å dem: 1826—1830 med 7 kronor 50 öre; derefter tullfria. För *får* betalas tull

	Fullväxt får.	Lam.
i <i>Tyskland</i> med	44½ öre,	44½ öre,
i <i>Österrike</i> »	35 »	35 »
i <i>Frankrike</i> » 1 krona	44 »	36 »
i <i>Schweiz</i> »	36 »	36 »
i <i>Italien</i> »	14 »	14 »

och i *Nordamerika* med 20 procent af värdet.

Får hafva under de senaste sex åren importerats hit i landet till ett antal af 298 och exporterats till ett antal af 22,756 i årligt medeltal. Jag har föreslagit en tull å *får* till belopp af 90 öre och å *lam* till 50 öre.

Det är visserligen icke någon fara att en så beskaffad tull skall inverka det minsta på exporten. Tvärtom tror jag, att den senare är så öfvervägande stor, jemförd med importen, att det kan ingenting betyda. Inkomsten, som skulle uppkomma för statsverket genom denna af mig föreslagna tull å kreatur, blefve visserligen icke något ofantligt stort belopp; men den skulle likväl årligen komma att utgöra i medeltal, efter de 5 å 6 sista årens import räknadt, 57,723 kronor.

Jag vill naturligtvis icke besvära Kammaren med att begära någon votering om min motion. Men jag har ansett mig pliktig att

i Kammarens protokoll nedlägga en utredning af frågan, på det att Kammarerna måtte se, att jag icke förhastadt gått till väga och »rusat åstad», såsom man säger, utan att verkligen taga i öfvervägande, hvad i Sverige under en lång följd af år egt rum, och göra mig undermåttad om de tullar, som fortfarande äro åsatta dylika kreatursslag i åtskilliga främmande länder. Jag har icke något yrkande att göra.

Kreatur.
(Forts.)

Herr Bennich: Då den ärade motionären själf icke framställt något yrkande, och lefvande kreatur vanligen inkomma med ogarfvade hudar, föreställer jag mig att Kammarerna icke har något emot att bifalla Utskottets förslag.

Friherre af Ugglas: Jag ber att få understödja Utskottets förslag. Jag gör det så mycket hellre, som jag icke hört något skäl, hvarför man i Sverige skulle belasta importen af kreatur med tull. En stor del af dessa kreatur kan det ligga i jordbrukarnes eget intresse att införa från utlandet; och den ärade motionären själf kanske vet, att det icke är ovanligt att till boskapsafvelns förbättrande införskrifva djur af ädlare racer. Hvarföre skall man då belägga dem med tull? Dessutom äro tullsatserna så obetydliga, att de icke skulle komma att uppgå till mer än 20 å 30,000 kronor om året. Och för en så liten summa kan det väl ej vara skäl att införa en ny tull.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Friherre Klinckowström: Jag hade visserligen icke väntat att två så eminenta talare från motsatta lägret skulle sysselsätta sig med min motion, så mycket hellre som jag icke gjort något yrkande. Jag kan förstå, att det för Herr Bennich svider i huden efter den lilla motgång han nyss haft. Men att Friherre af Ugglas anser den föreslagna tullen utan värde, kan jag så mycket mindre begripa, som hvar och en måste medgifva, att de kreatur, som införskrifvas till Sverige för att förbättra våra inhemska kreatursracer, vanligen importeras af personer, som äro i en mera välmående ekonomisk ställning än den stora massan af jordbrukare i allmänhet, och af hvilka därför de flesta ganska väl kunna åtaga sig den obetydliga tull, som under sådana förhållanden skulle ifrågakomma. Och att så många Europas länder, som jag nyss uppräknat, hafva åsatt tull på dessa samtliga kreatursslag — nog måtte det väl äfven tala för, att saken har en fördelaktig sida för de respektive länderna. Till och med i ett land, der kreatursafveln står så högt som i Schweiz, har man ändock tull på kreatur. Man kunde väl tycka, att det icke derstädes skulle behövas något sådant tullskydd. Men tron mig, mine Herrar, denna tull har nog inflytande på vår statskassas ställning. Och när vi icke få lägga på lyxartiklar några skatter, som kunna något jemna tullbeskattningen de olika beskattade klasserna emellan, kunna vi åtminstone hafva skäl att göra det med lefvande kreatur. Att det i framtiden kommer att gå derhän, derom är jag lifligt öfvertygad.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och Utskottets i förvarande punkt gjorda hemställan bifölls.

*Krita.**25 punkten.*

Herr Jöns Pehrsson: Som Herrarne nog se, har Utskottet afärdat min motion mycket kort och godt, dermed att det hänvisat till förra årets Bevillnings-Utskotts betänkande. Men Herrarne veta litet hvar, huru det tillgått med denna fråga. Vid 1880 års riksdag föreslog regeringen den tullsats, som jag påyrkat — och som, såvidt jag läst rätt, understöddes af åtta reservanter inom Utskottet. Jag behöfver visst icke vara mångordig i denna fråga, ty den är för Herrarne särdeles väl bekant, i synnerhet om de läst en här på pulperterna utdelad tidning N:o 14 för den 21 April i år, som mycket bra relaterar förhållandet och med officiella handlingar styrker sina uppgifter, hvilket en efterföljande talare nog kommer att vitsorda. Såsom det synes der, har under det första året, som tullfriheten varit gällande, importen af malen, slammad krita mer än fyrdubblats mot hvad den var förut. Den har stigit mer än 600,000 kilo; och utsigterna äro långt ifrån fördelaktiga för den inhemska näringen i detta fall för det nu löpande året. Herrarne veta mycket väl, att jag med mitt ringa inflytande icke kan inverka på Kammaren i denna sak. Hade frågan haft en sådan förespråkare som den, hvilken uppträdde i den punkt, hvarom vi sist voterade, skulle det icke vara tvifvel om, att denna Kammare skulle låta de skäl gälla, som vore till fördel för bifall till min motion i detta fall. Men jag ber Herrarne betänka litet hvar, att denna inhemska och så naturliga näring, som under senare tider betydligt utvecklat sig, skulle kunna lemna en mycket stor inkomst för vårt land, om den finge det lilla skydd, som här är i fråga. Jag hoppas och ber, att Kammaren vill behjerta denna sak, icke för min enskilda del, ty det gör mig föga, huru saken utfaller. Men om tullfriheten kommer att fortfara, så måste denna näring nedläggas, ty den kan icke stå sig på endast inhemsk förbrukning, om denna förbrukning får en utifrån införd sämre vara. Vi böra äfven betänka, att varans tyngd medför dryga transportkostnader, hvilka komma sjöfarten till godo. Om nu den inhemska näringen går under och all krita skall tillföras oss från Danmark, der det kan tillverkas huru mycket som helst, så blifver det icke den svenska utan den danska nationens sjöfart, som vinner derpå.

Hufvudsaken är emellertid, att det är en naturlig industri, som jag ber, att man har i betraktande och vill bevara, såvidt man kan, genom den lilla tullsats, som nu är föreslagen. Jag anhåller derför om proposition på bifall till den reservation af Herr Boström, som finnes införd i Bevillnings-Utskottets betänkande.

Herr Reutersvärd: Hvad artikeln krita beträffar, har jag ingenting att anmärka mot att krita, omalen, blir tullfri, men anhåller hos Herr Grefven och Talmannen om proposition på, att malen eller slammad krita må beläggas med en tull af 0,5 öre per kilogram. Vid 1880 års riksdag hade vi en Kongl. proposition, i hvilken var föreslaget, att krita, malen och slammad, skulle beläggas med tull af $\frac{5}{10}$

öre. Men inom Utskottet vann detta icke beaktande, och man hade då, såvidt jag kan påminna mig, intet annat skäl att förebära än det, att man ville undvika brutna öretal i tulltaxan, och på den grund ströks denna tullsats. Det har emellertid visat sig, att vår tulltaxa har många brutna öretal, och följaktligen bör detta skäl numera icke få göra sig gällande. Dessutom har artikeln krita under en lång tid varit belagd med en införseltull af 20 öre per centner, och jag får erkänna, att, då frågan inom Utskottet vid 1880 års riksdag var före om borttagandet af tullen, jag icke fäste synnerlig uppmärksamhet deråt. Jag förestälde mig att en så tung vara som krita skulle vara skyddad derigenom att transporten hit till Sverige skulle vara ett betryggande skydd för vår svenska näring i detta afseende. Men det har visat sig under de två senare åren att så icke varit händelsen. Det förhåller sig nemligen så, att utförseln af svensk krita har minskats under det att införseln mångdubbelt ökats. Det är för öfrigt det egna förhållandet att, enligt hvad en utmärkt vetenskapsman upplyst, den svenska kritan är så öfverlägsen all annan krita som i världshandeln förekommer, att den borde därför betinga ett högre värde. Den innehåller nemligen icke mindre än 99 procent ren krita, då deremot den danska och tyska är orenare och följaktligen sämre. Förhållandet lär vara att i Danmark ligga kritlagren i dagen och äro till följd deraf lättare åtkomliga än den svenska kritan, som upphemtas i grufvor under jord. Dessutom äro de danska kritlagren så belägna, att sjelfva produkten kan lastas direkte på fartyg, då deremot våra kritgrufvor ligga längre från kusten och kritan måste på jernväg transporteras för att i större fabriker förmalas eller slammas. Detta försvårar, om icke omöjliggör för våra kritbruk att konkurrera med utlandet. Det är ganska betecknande — hvilket äfven upplysts inom Utskottet och hvarom jag har förvissat mig genom att sätta mig i korrespondens med fabrikanter i det fallet — att det hör till sällsyntheterna, att den svenska kritan kommer upp till norra och mellersta Sverige, utan det är den utländska, som tränger sig dit; och då köparen icke kan på utseendet bedöma, om den är fullgod svensk vara eller utländsk sämre vara, så hör det till undantagen att man kan få annat än den sämre, utländska kritan. Huruvida det kan vara fördelaktigt för oss konsumenter att få en utländsk sämre vara, mot en bättre svensk, och att denna näring utestänges från att få en marknad inom landet, det lemnar jag derhän. Om man derföre belägger denna vara med en så obetydlig tull som $\frac{1}{2}$ öre per kilogram, kan det icke, synes det mig, i någon ringaste mån vara betungande för konsumenten, utan tvärt om medföra den fördelen, att han kan få den bästa i stället för den sämre varan. Dessutom veta vi, att den skånska kritan i synnerhet utmärker sig genom sin renhet, och lära kritbrotten ligga $\frac{3}{4}$ à $\frac{5}{4}$ mil från Malmö, hvarest den förmalas och slammas. Den råa kritan transporteras på jernväg till Malmö, hvarigenom frakten fördyrar varan, innan den kommer till sjelfva fabriksorten. Denna fraktförtjenst kommer våra jernvägar till godo, och jag vill icke missunna dem det. Ett annat förhållande är också, att den svenska kritan redan hade börjat få en marknad i Amerika. Men då man märkte detta och der är särdeles benägen för att skydda den inhemska industrien, har

Krita.
(Forts.)

Krita.
(Forts.)

man belagt all krita under benämningen pariserhvitt med en tull af fyra gånger varans värde, hvilket har gjort, att denna marknad blifvit för vår svenska industri helt och hållet stängd. Det kan icke bestridas, att när vårt land är nog lyckligt att i sina berg ega inneboende rikedomar, det är en misshushållning att icke tillgodogöra sig dem såväl för eget behof som ock att uppmuntra till en betydligare export. Jag yrkar derför en tullsats af $\frac{1}{2}$ öre per kilo å malen eller slammad krita.

Herr Bennich: Angående hufvudsakliga skälet, hvarföre 1880 års Riksdag afskaffade tullen på krita, så var detta visserligen icke, såsom det har blifvit uppgifvet af de två föregående talarne, hufvudsakligen det, att man icke ville hafva brutna öretal i tulltaxan, utan det förnämsta och viktigaste skälet var, att man ansåg kritan utgöra ett beredningsämne, erforderligt för en mängd af våra näringar, och att man hade klart för sig, att utförseln af krita mångfaldigt öfversteg införseln. Det var således hvarken något behof för den inhemska krittillverkningen att hafva detta tullskydd, icke heller lämpligt att lägga tull på en vara, som utgör en allmän förbrukningsartikel, lika litet som man lägger tull på en mängd färger och andra ämnen af dylik art. I afseende på förhållandet mellan importen och exporten af malen krita ber jag att få upplysa, att enligt 1880 års tulljournal utgjorde importen 4,516 centner och exporten 31,047 centner. Ser jag åter efter, till hvilket land utförseln af malen krita egt rum och hvarifrån införseln, så visar det sig, att Danmark, som skulle vara ett farligt land för oss, hade till oss infört 1,804 centner, men att vi till Danmark utförde 1,836 centner. Det visar, att det farliga landet, med hvilket vi konkurrera, hade från oss mottagit en större quantitet malen krita än den, som det till oss lemnade. Den svenska kritan hade att konkurrera med den danska, som anses vara så äfventyrlig för oss, äfven med afseende på export till andra länder och företrädesvis till dem, som ligga närmast. Då visar det sig, att till Norge utfördes 9,282 centner, till Finland, som hade hög tull på krita, 16,000 centner, till Ryssland 8,200 centner, att från Preussen infördes 2,148, men till Preussen utfördes 6,786 centner, från Hamburg kom icke någon krita, men dit utfördes 11,620 centner o. s. v.

Af dessa siffror behagade Kammaren finna, att, fastän Sverige har haft konkurrens med det lyckligare lottade Danmark, der kritan ligger vid sjön och har många fördelar framför oss, Danmark likväl icke kunnat föra till oss så mycket som vi fört till Danmark och icke heller kunnat utesluta oss från marknaden i alla Östersjö- och Nordsjöländerna, utan att tvärt om vi dit hafva kunnat exportera mycket mer än hela landets import. Vid sådant förhållande hemställer jag till Herrarne, huruvida de uppgifter, som äro lemnade derom, att svenska kritan icke skulle kunna uthärda täflan med utlandets, verkligen har stöd för sig. Nu har man velat skrämma oss dermed, att under loppet af år 1881 ökades importen något och exporten nedgick. Dock var exporten ännu, då tullfrihet egde rum, betydligt högre än under något föregående år, undantagandes 1880. Experiment äro gjorda; det har blifvit upplyst af dem, som sysselsätta sig med denna artikel,

att de försökt den danska krita, men funnit den för lätt, den har icke täckt så bra som den svenska, den har icke motsvarat de anspråk, som ställas på den, hvarföre de föredraga den svenska framför den utländska. Men för vissa ändamål kan den danska vara tillfredsställande och lika god som den svenska. Nu skall man hindra folk att begagna en billigare vara för det ändamål, hvartill den är tjenlig, på det att de skola tvingas att använda en dyrare vara, hvars egenskaper icke göra den värdefullare för sådant ändamål! Det är alldeles samma doktrin, som när man vill belägga engelskt jern med tull, på det man skall skydda det svenska jernet. Jag tror alldeles icke, att vi böra förfara på det viset att hindra oss att begagna ett billigare material för ett ändamål, hvartill det är tjenligt, och tillåta oss att föra ut till främmande marknad det dyrare materialet, på hvilket vi kunna hafva en vinst. För min del synes det mig icke vara skäl att understödja den i år liksom i fjor framställda motionen om att återfå tullen på malen krita. Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Krita.
(Forts.)

Friherre Barnekow: Då jag står antecknad som reservant mot Utskottets beslut i denna punkt, skall jag bedja att få för Kammaren tillkännagifva orsaken dertill. Då denna fråga var före i Utskottet, framställde en af reservanterna yrkande att den gamla tullen på krita, malen eller slammad, skulle tagas tillbaka. Såsom skäl därför anförde han, att importen hade betydligt ökats, sedan tullen på krita tagits bort. »Ja», svarade då motparten, »hvem vet huruvida importen ökats, det är icke bevisadt, dessutom vilja vi veta, huru det förhåller sig med exporten också. Förrän det skett, kunna vi icke veta något, ty importen ökas i samma proportion som exporten, så den anmärkningen betyder ingenting.» »Ja», sade reservanten, »låt oss då göra ett uppskof för att förskaffa oss uppgift om saken.» Den talare, som var före mig, lemnade uppgifter för år 1880, men det gälde samma år tullen borttogs, så det var icke något skäl. Emellertid gjorde vi ett uppehåll, och derefter kom den upplysningen, att år 1881 hade importen ökats och exporten minskats. Ater paus. Man visste icke hvad man skulle svara derpå. »Men», sade motparten, »det är icke något skäl, det fins så många andra argument, som tala för saken.» Jag trodde nu jag skulle få höra något riktigt bra — men några skäl anfördes aldrig. Jag satt emellertid och funderade; det var nog ett fel att jag funderade, ty jag fick icke saken mera klar för mig för det. Jag funderade ändå lite till, när jag skulle aflemna min reservation — och det blef hela resultatet af mina funderingar. Jag vill icke gifva Kammaren del af dessa mina funderingar, utan bibehåller dem då hellre för mig sjelf, ty i likhet med en föregående talare tror jag, att i allmänhet inga skäl tagas, när det är fråga om tullar. Faktum är, att de bragt mig till den ståndpunkten att nu yrka bifall till Herr Boströms reservation.

Herr Reutersvärd: Vid sistlidne riksdag väcktes också motion om att krita, malen, skulle återföras till den gamla tullsatsen. Då svarades inom Utskottet, att man ännu icke hade någon erfarenhet af

Krita.
(Forts.) huru den borttagna tullen skulle verka, hvarföre frågan var för tidigt väckt. Vid innevarande riksdag har man skaffat sig upplysningar, icke för 1880, som en ärad talare sade, utan för det sista året 1881. De tulluppgifter, som äro upptagna i reservationen, äro kontrollerade af Herr Lönegren, hvilken jag tror har lika mycket reda på detaljerna inom tullväsendet, som trots någon, och jag vågar svara för riktigheten af de siffror jag uppgifvit. Jag skall bedja att få uppläsa hvad reservanten säger: »Genom den erfarenhet, som vunnits under det år, under hvilket tullfrihet nu egt rum, har frågan kommit i en annan ställning. Kritinförseln, som under tioårsperioden 1871—1880 uppgått i årligt medeltal till 3,492 centner, deraf under året 1880 till 4,516 centner, har under år 1881 enligt erhållna officiella uppgifter stigit till 18,636 centner. Utförseln åter har varit obetydlig med undantag af åren 1878, 1879 och 1880, då den uppgått till respektive 33,141, 53,420 och 71,047 centner, men har under år 1881 enligt likaledes officiel uppgift nedgått till 61,953 centner. Det framgår således häraf en sådan omkastning, att importen under året fyrdubblats, medan åter exporten, som de senare åren visat ett så vackert stigande, icke blott icke kunnat bibehålla sig, utan tvärtom gått tillbaka med omkring 13 procent.» Men det är ett bevis på, huru man använder införseluppgifterna, man tager för det året, som bäst passar in på och motsvarar de åsikter man förfäktar. Jag har meddelat de uppgifter angående införseln, som jag fått, och som äro bestyrkta af personer, som känna till denna sak. Jag vidhåller mitt förra yrkande.

Herr Jöns Pehrsson: Jag hade aldrig påräknat, att Herr Ben-nich skulle hjälpa mig i detta fall, men jag hade väntat af honom, att han skulle vara mera uppriktig i sitt anförande rörande de siffror han meddelade. Han tog dem för år 1880. Det var försigtigt nog att taga dem för det året, då icke tullfrihet gälde. Det var först 1881 den beslutade tullfriheten började, och det var då den ökade importen och den minskade exporten egde rum. Att Herr Generaldirektören hyser den åsigten, att allt hvad vi hafva här i Sverige, det skola vi icke taga vara på, utan köpa från utlandet allt hvad vi behöfva, det har varit hans lära, så länge jag varit i Riksdagen. Det har lyckats honom i många fall att genomdrifva den, så i fråga om jernindustrien eller om maskiner och redskap, att de skola komma in tullfria. Hvad blir följden af detta? Jo, att våra arbetare ovilkorligen måste söka sig en annan marknad för sitt arbete, då de icke blifva sysselsatta hemma. Jag har med grämlse hört denna lära predikas så länge, men jag trodde icke det skulle vara så nödvändigt att åter få höra den vid detta tillfälle.

Priset på krita å tillverkningsorten kostade högst 1,25 kronor per centner eller 0,25 kronor per 20 skålpund, och innan svenska kritbruk började att arbeta och konkurrera, var priset vida högre. Sedan har priset varit så lågt, att den vid ett tillfälle har måst säljas för 25 öre centnern. Jag frågar: kan det vara rätt och nyttigt att trycka ned en industri, som är i utveckling och kan lemna landet stora inkomster? Kanske derföre att det är jag, som framför den. Men jag tror, att den kan blifva en stor industri för vårt land. Vilja Herrarne icke

skydda den, kan jag icke hjälpa det. Jag har uttalat min öfvertygelse, grundad på erfarenhet, ty jag vet ett kritbruk i Danmark, i Aalborg, som anlades, sedan ett dylikt i Skåne började arbeta med kraft. Danskarne fingo sin lärdom från dessa skånska kritbruk. En tid, för ej länge sedan, sålde jag staf till krittunnor, men sedan fann danska riksdagen på att lägga så hög tull på arbetad tunnstaf, att det varit omöjligt att skicka dit någon staf. Danskarne hafva flera kritbruk, bland hvilka det största är det vid Aalborg. Blir nu det lilla skydd, som begäres, borttaget, nödgas nog svenska kritbruken upphöra. Jag hoppas, att Herr Bennich skall finna sitt hjerta tillfredsstäldt, om än han också icke finge hämnna sig äfven på denna kritindustris dödande. Jag yrkar fortfarande bifall till reservationen.

Krita.
(Forts.)

Herr Bennich: Det förvånar mig, att man åberopat statistiska uppgifter, liksom om de skulle vara annorlunda än dem jag lemnat. Först och främst var det jag, som skaffade Bevillnings-Utskottet dessa uppgifter för 1881 och har icke gjort någon hemlighet af att dessa visa en ökad import och minskad export. Jag fäste uppmärksamheten derpå i mitt förra anförande, men betonade äfven att, fastän utförseln 1881 hade något nedgått mot 1880, den likväl var den högsta som egt rum något år, undantagandes 1880. Jag har följaktligen icke försökt, liksom jag *aldrig* försöker, att föra hvarken Kammaren eller någon annan bakom ljuset. Jag har sagt, att, då vi hafva en utförsel tre à fyra gånger så stor som införseln, och då våra kritbruk hafva visat sig kunna täflla med de danska kring Östersjö- och Nordsjö-kusterna och öfver allt, dit vi skicka vår krita, det icke finnes något skäl att pålägga en så beskaffad artikel en införseltull, lika litet som det finnes skäl att belägga stång- eller tackjern med införseltull, då vår export deraf är mångdubblat större än införseln, och då dertill kommer, att den sämre danska kritan till vissa ändamål är lika bra som den dyrare svenska. Men det är en sak, som en del af Herrarne icke vilja förstå, de vilja tvinga folk att begagna en dyrare vara till ändamål, hvartill den icke behöfves, på det att kritbruken skola få dess större vinst. Mitt hjerta tillåter mig icke att föra någon bakom ljuset och mitt hjerta tillåter mig icke att för ett eller annat enskildt intresse uppoffra det allmänna. Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Herr Reutersvärd: Den siste talaren tycktes hafva tagit mycket hett vid sig, men jag vågar påstå, att han och alla andra frihandlare begagna sig af de statistiska uppgifterna på ett sätt, som ofta är vilseledande. Han yttrade för öfrigt, att den utländska kritan, som innehåller flera procent andra ämnen än krita, skulle fylla sitt ändamål lika bra som den svenska. Jag undrar just, om talaren vet hvad kritans ändamål är? Jo, att täcka väl och lemna vacker färg. Men det gör icke den utländska kritan och den fyller således icke sitt ändamål. Men då man tror sig förstå allt och genom maktspråk drifva frågor igenom, händer det att man sjelf missledes och missleder andra.

Friherre Barnekow: Mot hvem af oss den ärade vice ordföran-

Krita.
(Forts.)

dens i Bevillnings-Utskottet sista anförande var rigtadt, vet jag icke; men om det var afsedt för mig, får jag förklara, att jag endast åberopat det, som passerade i Utskottet. Det är verkligen icke underligt, om man blir vankelmodig i dessa frågor, ty här står den ena trovärdiga personen och säger: så är det. Nej, säger en annan lika trovärdig person: jag vill vid mitt hufvud bedyra, att det är så eller så, och en tredje tager sin kropp till vittne att hvad han säger är det rätta. Hvad skola då vi andra göra? Jo, oss återstår intet annat än att bilda oss ett eget omdöme. Det är det jag gjort och därför har jag äfven kommit till det resultat, jag nyss framhållit.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till Utskottets förevarande hemställan och sedan derpå, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, skulle besluta, att malen eller slammad krita skulle åsättas en tull af 0,5 öre för 1 kilogram; och förklarade Herr Grefven och Talmannen sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller 25 punkten i Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren punkten och besluter, att malen eller slammad krita skall åsättas en tull af 0,5 öre för 1 kilogram.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 40;

Nej — 48.

Kött.

26 punkten.

Friherre Klinekowström: För kött erlades i Sverige tull per centner:

för färskt kött: åren 1842—1848 med 5 kronor, 1849—1857 med 3 kronor 15 öre; derefter fritt.

för salt kött: åren 1826—1848 med 10 kronor per tunna, 1849—1854 med 6 kronor per tunna, 1855—1857 med 1 krona 25 öre per lispund; derefter tullfritt.

för torrt och rökt kött erlades införseltull per centner: åren 1826—1835 med 7 kronor 50 öre, 1836—1858 med 10 kronor, 1849—1854 med 5 kronor, 1855—1857 med 3 kronor 15 öre; derefter tullfritt.

Saltadt och alla andra slag kött betalade i tull per centner:

i Tyskland	7 kronor 65 öre;
i Norge (rökt)	2 » 88 »

i Ryssland	4 kronor 75 öre;
i Nordamerika	3 » 73 »
Af kött blef i Sverige	

Kött.
(Forts.)

	Infördt.	Utfördt.
1876	1,287,343 kilo.	95,812 kilo.
1877	950,640 »	118,766 »
1878	992,681 »	139,260 »
1879	1,178,140 »	150,690 »
1880	1,408,957 »	118,851 »
1881	1,544,702 »	107,054 »
eller i årligt medeltal	1,227,077 »	121,739 »

Jag har i min meranämnda motion föreslagit för kött, saltadt och andra slag, en tull af 5 kronor per centner eller 11,76 öre per kilogram, hvilket skulle gifva i årligt medeltal en tullinkomst af omkring 144,304 kronor. Det är icke så mycket med afseende på de nuvarande förhållandena som fastmera för framtiden som det torde vara nödvändigt att skydda den näring, som här är i fråga. Den som läst ett utmärkt arbete af Professor Neuman-Spallart öfver världshandeln och dess gång i hela världen, vet att transporten af kött från de stora köttproducerande länderna på andra sidan Oceanen, såväl Amerika som Australien, på senare åren tilltagit i en fruktansvärd grad. Och det är icke blott salt och rökt kött, som skickas till Europa, utan numera äfven färskt kött, inlagdt i lådor; ja, man har på sista tiden till och med lyckats transportera lefvande kreatur från Amerika till England. Under sådana förhållanden lider det intet tvifvel, att köttimporten till Sverige kommer att snart nog taga samma betydliga vidd som importen af det amerikanska fläsket, och då tror jag, att landtbrukaren kommer att erfara ett ganska menligt inflytande deraf. Det är icke största delen af den arbetande klassen, som begagnar det hittills införda köttet, utan städernas arbetare, som utgöra en sjundedel af hela befolkningen, och det är med afseende på de öfriga sex sjundedelarne jag tror, att man borde betänka sig, innan man besluter att fortfarande låta kött importeras tullfritt till Sverige. Det är på grund häraf jag tagit mig friheten att i min motion föreslå en införseltull för kött, alla slag, af 5 kronor per centner och hemställer nu, att Kammarkens ville, med afslag å Utskottets tillstyrkan i denna punkt, bifalla hvad jag sålunda föreslagit.

Herr Bennich: Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag om fortfarande tullfrihet för kött.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till Utskottets i den föreliggande punkten gjorda hemställan och sedan på afslag derå och bifall till den i ämnet väckta motionen, och förklarades den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Betänkandets fortsatta föredragning uppsköts till morgondagen.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts att på föredragningslistan för nästa sammanträde skulle uppföras främst de under dagens lopp första gången bordlagda ärendena, samt att Stats-Utskottets utlåtande N:o 14 b och memorial N:o 44 skulle på listan sättas näst efter Banko-Utskottets utlåtande N:o 11.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 11 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
